

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Leka kommune

Arkivsak: 23/571
Møtedato/tid: 13.12.2023 kl. 11:00
Møtested: Møterom - rådhuset

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
18/23	Kontrollutvalgets roller og oppgaver
19/23	Revisjonsstrategi, regnskapsansvarlig revisors uavhengighetserklæring og risikoanalyse forenklet etterlevelseskontroll
20/23	Bestilling av Risiko- og vesentlighetsvurdering(ROV) - forvaltningsrevisjon 2024 - 2027
21/23	Bestilling av Risiko- og vesentlighetsvurdering(ROV) - eierskapskontroll 2024 - 2027
22/23	Eventuelt/Innspill til kontrollarbeidet
23/23	Kontrollutvalgets årsplan 2024
24/23	Referatsaker desember 23
25/23	Godkjenning av protokoll

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/ Einar Sandlund på telefon 938 97 555, eller e-post: einar.sandlund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer 06.12.2023

Mari-Anne Hoff (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Einar Sandlund/s/
Seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Kontrollutvalgets roller og oppgaver

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

18/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/353 - 8

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar saken til orientering.

Vedlegg

Utdypende informasjon

Saksopplysninger

Kommunelovens (koml.) § 22-1 fastslår at kommunestyret har (det øverste) ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet.

Iht. koml. § 23-1 skal kommunestyret velge et kontrollutvalg som skal utøve kontrollen på sine vegne.

Kontrollutvalgets rolle og oppgaver

Kontrollutvalgets plass i den kommunale styringsmodellen er som vist under:

Kilde: Kontrollutvalgsboka (3. utgave)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kontrollutvalgsboka/id2893214/>

Kontrollutvalget er direkte underlagt kommunestyret og rapporterer direkte til kommunestyret om resultatet av sitt arbeid.

- Kontrollutvalget vurderer fortløpende hvilken informasjon og saker som er aktuelle å oversende til kommunestyret. Kontrollutvalget har praksis om at forhold som avdekkes, løses på lavest mulig nivå, og bare unntaksvis resulterer i egne rapporter til kommunestyret.
- Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret når det er viktig at dette blir holdt orientert og gitt mulighet til å drøfte eventuelle tiltak.
- Kontrollutvalgets årsmelding er en oppsummering av arbeid i løpet av året, og er viktig informasjon om det arbeidet kontrollutvalget utøver på kommunestyrets vegne

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan, behandler normalt ikke enkeltsaker og har primært systemvurderinger som sitt mandat og arbeidsfelt.

Kontrollutvalget kan ikke og skal ikke overprøve lovlige fattede politiske eller administrative vedtak/beslutninger.

Kontrollutvalget skal iht. kommuneloven (§ 23-3) påse at:

1. kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte
2. det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak
3. det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, og av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
4. det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll)
5. vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kommunens regnskaper

Kommunens revisor er Revisjon Midt-Norge SA, og oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er p.t. Heidi Anita Galguften. Revisor legger årlig frem:

- Uavhengighetserklæring
- Revisjonsstrategi
- Risiko- og vesentlighetsvurdering for etterlevelseskontroll(FEK)

Videre avgir revisor beretning etter revisjon av:

- Kommunens årsregnskap
- Revisors beretning etter etterlevelseskontroll

Revisor skal også skrive nummerte brev til kontrollutvalget når det er forhold som skal påpekes jf. koml. § 24-7. Kontrollutvalget plikter å påse at disse blir fulgt opp.

Revisor har møterett i kontrollutvalget, og kan kreve å få protokollert sitt synspunkt så fremt dette gjelder revisors oppdrag.

På bakgrunn av kommunens årsregnskap, årsmelding og revisors beretning (ev. også nummererte brev) skal kontrollutvalget gi en uttalelse til kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Kommunens revisor er også her Revisjon Midt-Norge SA, men oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor velges for hvert enkelt forvaltningsrevisjonsprosjekt eller eierskapskontroll.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføre. Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper og kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret selv. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planene.

Innsynsrett og taushetsplikt

For å løse sine oppgaver kan kontrollutvalget kreve at kommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver.

I praksis er det sekretariatet som utøver innsynsretten på vegne av kontrollutvalget som ledd i sin saksforberedelse.

Kontrollutvalget kan også gjennomføre undersøkelser, høringer el. så fremt det defineres som kontrollarbeid og kontrollutvalget mener det er hensiktsmessig.

Taushetsplikt er ikke til hinder for å gjennomføre kontrollutvalgets kontrolltiltak.

Forholdet til kommunestyret, ordfører og kommunedirektør

Kontrollutvalget er pliktig til å ta de oppdrag kommunestyret gir.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret, og kommunedirektøren har ikke rett til å uttale seg om dette (kontrollen er i hovedsak rettet mot kommunedirektøren).

Kontrollutvalgets leder har møte- og talerett i kommunestyret når utvalgets saker skal behandles. Utvalgets leder kan la ett av de andre medlemmene i utvalget utøve denne retten på sine vegne. Det er fint om kontrollutvalget benytter seg av denne retten slik at kommunestyret blir engasjert i kontrollarbeid. (Kontrollutvalgets taletid i kommunestyret skal ikke gå på bekostning av representantens eller partiets taletid når det er saker oversendt fra kontrollutvalget)

Ordfører har møte og talerett i kontrollutvalget.

Kommunedirektøren møter etter innkalling. (Så fremt det ikke er påkrevd at det er kommunedirektøren selv som skal møte, kan kommunedirektøren ta med, eller be en med spesiell kompetanse på området møte)

Kontrollutvalgets saker

Kontrollutvalget vedtar årlig en årsplan med møteplan for sitt arbeid.

Sakene til kontrollutvalget kan deles inn i tre:

- Lovpålagte saker
- Planlagte saker
- Uplanlagte saker

Kontrollutvalget kan ta opp ethvert forhold i kommunen som kan defineres som kontroll.

Kontrollutvalget får sine saker fra kommunestyret, revisor, tas opp på eget initiativ eller etter henvendelser fra publikum. Saker kommer også som resultat av medieoppslag, forhold som skjer i samfunnet, lovendringer og lignende.

Kontrollutvalget kan også gjennomføre besøk ved kommunal avdeling eller i et foretak/selskap der kommunen er eier/medeier for å gjøre seg bedre kjent med kommunen/foretaket/selskapet.

Møte i kontrollutvalget

Kontrollutvalgets møter er åpne. Møtet skal lukkes når det er saker som er unntatt offentlighet, jf. koml. § 11-5.

Kontrollutvalget fatter sine vedtak i møte. I spesielle tilfeller kan leder bestemme at møtet skal gjennomføres som fjernmøte, jf. eget reglement.

Kontrollutvalgets medlemmer har møteplikt og i dette ligger det også noen rettigheter og plikter:

- Krav på fri fra jobb
- Rett til godtgjørelse og tapt arbeidsfortjeneste
- Gyldig forfall - skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan innkalles
- Habilitet – inhabilitet skal meldes så raskt som mulig slik at vara kan kalles inn

Møtet er ikke ferdig før protokollen er gjennomgått.

Sekretariatet

Sekretariatet er kontrollutvalgets operative ledd og er bindeleddet mellom:

- kontrollutvalget - revisjonen

- kontrollutvalget - administrasjonen

Sekretariatet har bl.a. ansvaret for:

- Praktiske oppgaver ifm. møteavvikling
- Saksforberedelse og saksutredning
- Følge opp kontrollutvalgets vedtak
- Følge opp kommunestyrets vedtak når det gjelder rapporter fra kontrollutvalget
- Økonomi- og budsjettarbeid for kontrollutvalget
- Arkiv
- Følge opp at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning
- Bistå kontrollutvalget i bestillerrollen overfor revisjonen
- Holde seg oppdatert på hva som foregår i kommunen

Rammer for kontrollutvalgets arbeid finnes her:

- Kommuneloven, forvaltningsloven og offentleglova
- Kommuneloven 7 del, kapittel 22-26:
- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Veileder til forskrift om kontrollutvalg og revisjon
- Tolkninger gitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Kontrollutvalgsboka, utgitt av Kommunal- og Distriktsdepartementet
- Reglement for kontrollutvalget i kommunen
- Møtet er satt, utgitt av KS
- Veiledere utgitt av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)
- Veiledere utgitt av NKRF – kontroll og revisjon i kommunene (NKRF)
- Kontrollutvalgets egen årsplan

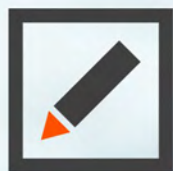
I tillegg kommer også lover, forskrifter, veiledere osv. tilknyttet de ulike sakene kontrollutvalget til enhver tid har til behandling.

Vurdering

Denne saken er en kort innføring i kontrollutvalgets rolle og oppgaver. Sekretær vil orientere om evalueringen det avgåtte kontrollutvalg gjorde og evt. utdype enkelte forhold som en del av opplæringen i rollen som kontrollutvalg.

For øvrig viser sekretær til at mange av sakene i dagens møte er opplæringsrelevante.

Det er lagt opp til at kontrollutvalget kan ta denne saken til orientering.

Konsek

TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Velkommen til xx kontrollutvalg xx.xx.2023

Disposisjon

- Hvem er sekretariatet
- Hva er kontrollutvalgets oppdrag
- Hvem er aktørene i egenkontrollen
- Hvordan jobber kontrollutvalget
- Folkevalgt – rettigheter og plikter

Sekretariatet

- Konsek Trøndelag IKS er et interkommunalt selskap
- Landets største sekretariat med 12 ansatte
- 46 eierkommuner i Trøndelag, Innlandet og Nordland samt Trøndelag fylkeskommune
- I tillegg selger vi sekretariatstjenester til Tynset kommune.
- Hovedkontor på Steinkjer, avdelingskontor i Trondheim og Os
- Vi har lang erfaring, bred og sammensatt kompetanse i bl.a. jus, økonomi, samfunnsøkonomi, samfunnsvitenskap, politikk m.m.

Sekretariatet – kontrollutvalgets høyre hånd

- **Administrator:** Praktisk tilrettelegger for utvalgsmøtene
- **Saksbehandler:** Utrede og skrive saksfremlegg med forslag til vedtak
- **Rådgiver:** Habilitet, møte- og dokumentoffentlighet, opplæring
- **Koordinator:** Deltar i møte om Samordning kommunalt kontrollarbeid og statlige tilsyn
- **Arkivansvar** For kontrollutvalgets virksomhet
Postjournal
Arkiv
Håndtere innsynsbegjæringer

Forts.

Forts.

Sekretariatet – kontrollutvalgets høyre hånd

Andre oppgaver

- Økonomi- og budsjettarbeid for kontrollarbeidet
- Følge opp kontrollutvalgets vedtak
- Støtte kontrollutvalget i påseansvaret med revisjonen
- Bistå kontrollutvalget i bestiller- rollen overfor revisjonen
- Være oppdatert på hva som foregår:
 - i KST/FSK og andre utvalg
 - innenfor fagmiljøet kontroll og revisjon

Praktisk informasjon

- Møteinnkallinger - som regel klar 7 dager før møtet
- Møtedokumentene publiseres samtidig med utsending
- Protokollen godkjennes i møtet og sendes ut/publiseres i løpet av 1-2 dager
- Melding om forfall/habilitetsvurdering må gis i god tid til sekretariatet slik at vara kan kalles inn

Konsek TRONDLAGS

Kontrollutvalgene Møteplan Om kontrollutvalget

Konsek Trøndelag er sekretariat for kontrollutvalgene i 47 kommuner i Nordland, Trøndelag, og nordre deler av Innlandet. Vi ble etablert 1.1.2018, har hovedkontor på Steinkjer og avdelingskontor i Os i Østerdalen og i Trondheim.

Siste nytt

Er du ny i kontrollutvalget og tenker «Hjelp! Hva nå?». Her er [førstehjelp](#) for nye og gamle kontrollutvalgsmedlemmer.

Kontrollutvalg

Alvdal	Flatanger	Follidal
Frosta	Frøya	Grane
Grong	Hattfjelldal	Heim
Hemnes	Hitra	Holtålen
Høylandet	Inderøy	Indre Fosen
Leka	Løvanger	Lierne

www.konsek.no

Hva kan du forvente av oss?

- Vi legger til rette for god og effektiv møteavvikling
- Vi viser en samstemt forståelse av sekretariatets rolle - tilpasser oss hvert kontrollutvalg
- Vi gir faglige råd som er tydelige og basert på oppdatert kunnskap
- Vi bistår utvalget med å være en tydelig bestiller som stiller krav
- Vi styrker kontrollutvalgets posisjon ved å knytte det tettere til kommunestyret
- Vi er en profesjonell saksbehandler på høyt faglig nivå

Hva vi ikke gjør:

- Vi følger ikke med på hvem som kan være inhabil i enhver sak
- Vi har ikke kapasitet til å ha en fullstendig oversikt over hva som skjer i kommunen til enhver tid.
- Vi foretar ikke undersøkelser/ saksbehandling basert på en henvendelse fra et medlem mellom møtene.
- Dere kan ikke forvente å få svar på henvendelser utenom arbeidstid

Hva forventer vi av dere?

- Møter tidsnok
- Møter godt forberedt og har satt dere godt inn i sakene
- Bidrar til god møtekultur
- Varsler om og stiller spørsmål om egen habilitet
- Styrer unna partipolitikk, er objektiv og nøytral, og søker enighet i vedtak
- Beholder oversikten over det store bildet (kontrollperspektivet)
- Holder dere faglig oppdatert (kurs)

Hva er kontrollutvalgets oppdrag?

Hva er en kommune?

Kontrollutvalgets rolle

Hva er en kommune?

Kommuneloven § 1-1:

- Formålet med loven er å fremme det kommunale **selvstyret** og legge nødvendige **rammer** for det
- Loven skal legge til rette for:
 - det lokale folkestyret og et sterkt og representativt **lokaldemokrati** med aktiv **innbyggerdeltakelse**
 - at kommuner kan yte **tjenester** og drive **samfunnsutvikling** til beste for innbyggerne
 - kommunenes utøvelse av offentlig **myndighet**
- Loven skal bidra til at kommuner er **effektive, tillitsskapende** og **bærekraftige**

➤ Pengene er **middelet** – ikke målet!

Kommunen – vår viktigste velferdsprodusent – fra vugge til grav

- Helse og omsorg
- NAV
- Oppvekst
- Kultur
- Ungdomsarbeid
- Barnevern
- Arealplanlegging
- Byggesaker
- Kommunale veier
- Vann og avløp
- ++

Kommunane skal sikre at innbyggjarane får dei tenestene dei har krav på, og at ressursane blir forvalta på ein effektiv måte i samsvar med føresetnadene til kommunestyra.

Kontrollutvalsboka (KDD, 2022)

Kontrollutvalgets rolle – noen grunnstener

- Kommunestyret er kontrollutvalgets oppdragsgiver – og samhandlingspartner
- Kontrollutvalget har ingen beslutningsmyndighet
- Utvalget har full innsynsrett
- Kontrollutvalget er ikke et klageorgan
- Utvalget kan gjøre det som det mener er nødvendig for å ivareta kontrollfunksjonen
- Kontrollutvalget er ikke en domstol, men skal bidra til læring og forbedring

Påstand i lokalavisa

Trønderbladet 29.august 2023

Politikerne i en kommune vil fremdeles bevilge seg selv landets høyeste godtgjørelser og kan dessuten møte når det passer dem (men kulturbygg har den ikke råd til). Og er kommunestyret habile til å fastsette egne godtgjørelser og fraværsregler for når det skal gjøres trekk i godtgjøringen?

➤ REFLEKSJON:

- Hvilken rolle har kontrollutvalget i å kontrollere politikerne?
- Hvem kontrollerer at reglementet blir fulgt og hvordan?

Feilaktig saksbehandling er klaget inn til kontrollutvalget i en kommune

Påstand i lokalavisa:

Fra et medlem i Plan- og miljøutvalget, kom det fram at utvalgsmedlemmene ble feilinformert, og at dette var årsaken til et enstemmig avslag i en fradelingssak i kommunen. Samme feilaktige informasjon ble bekreftet av ordføreren i et intervju med lokalavisa.

Saken gjaldt en søknad om fradeling av en boligtomt på to mål fra en boligtomt på totalt 9,2 mål. Søknaden ble utarbeidet av leverandøren av HC-boligen, på vegne av en handicapet person som ønsket å bygge en HC-bolig på ett plan.

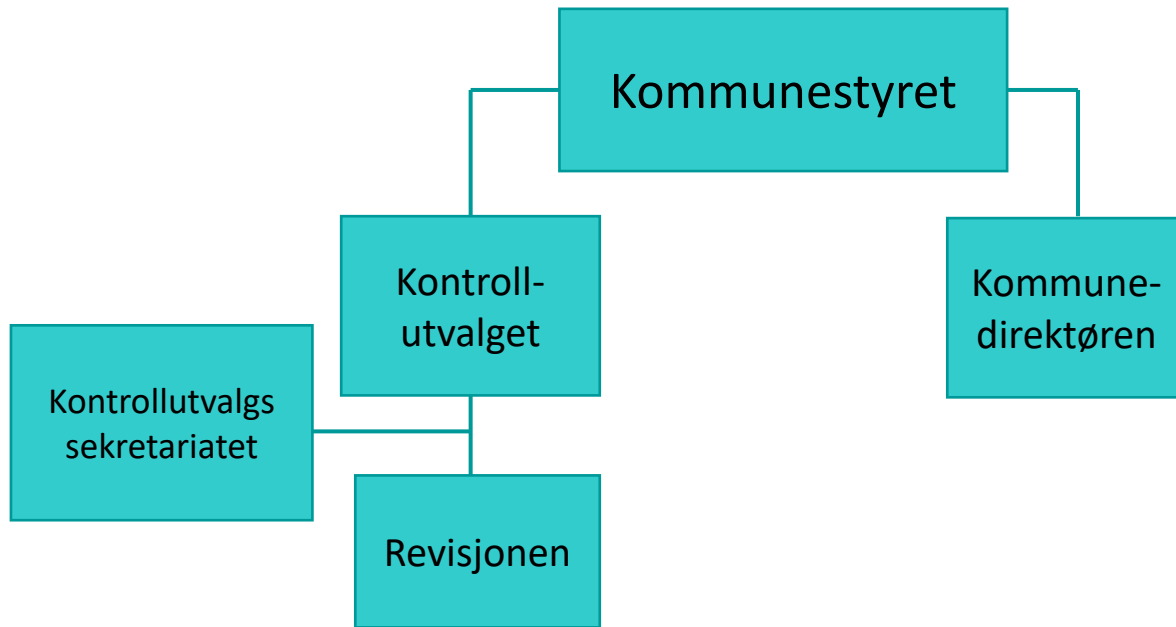
Under klagebehandling i Plan- og miljøutvalget ble medlemmene informert om at tiltakshaver skulle bygge 5-6 boliger. Dermed ble det et enstemmig avslag. Man kan nesten mistenke at utvalgsmedlemmene bare hørte på muntlig informasjon, og at de ikke hadde lest dokumentene i saken.

Den feilaktige saksbehandlingen ble klaget inn til kontrollutvalget i kommunen.

➤ **Refleksjonsoppgave** - Hva bør kontrollutvalget gjøre?

«Kontrollkamaratene»

Revisjonen

Leverer revisjonsarbeid på oppdrag fra kontrollutvalget:

- Regnskapsrevisjon

- Forvaltningsrevisjon i kommunen

- Forvaltningsrevisjon i kommunens selskaper

- Eierskapskontroll

- Andre undersøkelser

For eksempler på forvaltningsrevisjon fra egen og andres kommuner:

www.forvaltningsrevisjon.no

Oppgavene

- Må–oppgaver og kan-oppgaver
 - Må-sakene er lovbestemte aktiviteter som er lik for alle kommuner
 - Kan-oppgavene er de som dere ønsker å sjekke ut for å vurdere risiko. De oppgavene er opp til dere!
- Uplanlagte kan skje – gjerne når det er minst ventet.
 - Vær beredt
- Årsplan viser planlagte aktiviteter
 - Her legger vi også inn kan-oppgaver som kan planlegges.

Vi skal øve :

- fast opplæringspost i hvert møte
- regional samling i Konsek (dagsmøte), uke 3 i 2024
- tilbud om kurs/konferanser

Saker kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	18. feb	25. mar	6. mai	3. jun	9. sep	7. okt	11. nov	9. des
Påse betryggende revidering m.m.:								
a) Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskap og årsberetning			X					
b) Etterlevelseskontroll				X				
c) Årsoppgjørsbrev fra revisor					X			
d) Revisjonsstrategi								X
e) Oppdragsansvarlig regnskapsrevisors uavhengighetserklæring								X
Arsmelding for kontrollutvalget	X							
Budsjett for kontrollutvalget					X			
Budsjettkontroll					X			
Bestilling – forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll					X			
Prosjektplan – forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll						X		
Rapport – forvaltningsrevisjon/ eierskapskontroll				X				
Års- og møteplan								X
Virksomhetsbesøk		X				X		

Andre aktuelle datoer:

2.-3. feb.: NKRFs kontrollutvalgskonferanse

8.-9. juni: FKTs fagkonferanse for kontrollutvalg

1. nov: KONSEK Trøndelags samling for kontrollutvalg

Folkevalgt - rettigheter og plikter

Kontrollutvalgets reglement angir deres arbeidsområde

Møtegodtgjøring og tapt arbeidsfortjeneste

Digitale møtepapirer

Møteplikt

Kommunenes etiske retningslinjer

Taushetsplikt

Habilitet

Peter Frølich (H), leder av Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite:

*«Komiteen skal **ikke** være et politisk sirkus. Jeg tror folk er møkk lei av det. Saker som dette må løses med **grundighet** og **ryddighet**.
Innestemme.»*

Aftenpostens A-magasin, 30. juni 2023

- Refleksjonsoppgave
Hvorfor sier han dette, og er det sammenlignbart med arbeidet i kontrollutvalget?

Revisjonsstrategi, regnskapsansvarlig revisors uavhengighetserklæring og risikoanalyse forenklet etterlevelseskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

19/23

Saksbehandler Einar Sandlund**Arkivkode** FE-216**Arkivsaknr** 23/523 - 2**Forslag til vedtak:**

Kontrollutvalget tar den gitte informasjonen til etterretning og har ingen merknader til oppdragsansvarlig regnskapsrevisor sin vurdering av uavhengighet

Vedlegg

Revisors uavhengighetserklæring

Saksopplysninger

Enhver som foretar revisjon for kommune eller fylkeskommune skal fortløpende vurdere egen uavhengighet, jfr. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget, jfr. § 19 2. ledd. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder både ved regnskapsrevisjon og ved forvaltningsrevisjon.

Forskriftens §§ 17 og 18 setter krav til hhv. revisors tilknytning til revidert virksomhet, samt hvilke stillinger/verv/tjenester revisorkan ha. Ytterligere krav til oppdragsansvarlig revisor er kravet tilandel. Oppdragsansvarlig revisor må ha ført en hederligandel, være i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller, samt være myndig.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er registrert revisor. For registrerte og statsautoriserte revisorer vilandel normalt være kontrollert av finanstillsynet ifm. godkjenningen, og av kontrollutvalget ved tildeling av oppdraget.

Revisor vil dessuten orientere om revisjonsstrategien, andre forhold vedrørende regnskapsrevisjonsarbeidet, samt risikoanalyse forenklet etterlevelseskontroll for 2023.

Vurdering:

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er registrert i finanstillsynets virksomhetsregister. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor vil gå gjennom sin årlige egenvurdering i møte.

Revisjonsstrategien og forhold rundt regnskapsrevisjonsarbeidet er det viktig at kontrollutvalget har kunnskap om, samt mulighet til å stille spørsmål o.l. til revisjonen om dette. Det samme gjelder forenklet etterlevelseskontroll.

Så fremt kontrollutvalget ikke har innvendinger, anbefales kontrollutvalget å ta den gitte informasjonen til etterretning.

Egenvurdering av uavhengighet:

Leka kommune

Kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon §16- §19 setter krav til revisors uavhengighet. Kravene er beskrevet i bestemmelsene. Dette dokumentet beskriver revisors egenvurdering og skal ivareta krav i forskriften.

Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i revisjonsselskapet
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem i styrende organer i noen virksomhet som Leka kommunen deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har en slik tilknytning til Leka kommune at dette har betydning for min uavhengighet og objektivitet i utførelsen av revisjonsoppdraget.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<p>Undertegnede bekrefter at det ikke er ytet rådgivning eller andre tjenester overfor Leka kommune som er av en slik art at dette kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p> <p>Før slike tjenester utføres, vurderer revisor rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom revisor konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriftens § 16, utfører revisor ikke tjenesten. Hvert enkelt tilfelle vurderes særskilt.</p> <p>Revisor vil kunne besvare spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Slike veiledninger skjer med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p>
Tjenester under (fylkes)kommunens egne ledelses- og kontroll-oppgaver	Undertegnede bekrefter at det ikke ytes tjenester overfor Leka kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede bekrefter at verken revisor eller Revisjon Midt-Norge SA opptre som fullmektig for Leka .
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til min uavhengighet og objektivitet.

Steinkjer, 10. august 2023

Knut Tanem
oppdragsansvarlig regnskapsrevisor

Bestilling av Risiko- og vesentlighetsvurdering(ROV) - forvaltningsrevisjon 2024 - 2027

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

20/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode

Arkivsaknr 23/575 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon til neste møte den 28.02.24 og innenfor en ressursramme på 60 timer.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre. Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter:

· Møte 1

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha forvaltningsrevisjon.

· Møte 2

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltakerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for forvaltningsrevisjon.

· Møte 3

Sekretariatet legger fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene i møte 2. og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis ca. 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingen.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av den samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med en rimelig ressursbruk.

Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan.

Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon fra Revisjon Midt-Norge.

Bestilling av Risiko- og vesentlighetsvurdering(ROV) - eierskapskontroll 2024 -2027

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

21/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-037

Arkivsaknr 23/576 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg for planarbeidet beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide en helhetlig risikovurdering for eierskapskontroll til møte 28.02.24 og skal sees i sammenheng med helhetlig risikovurdering for forvaltningsrevisjon

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunes eierinteresser i selskaper.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll eventuelt med forvaltningsrevisjon. Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre.

Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over to eller tre møter:

Møte 1

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon..

· Møte 2

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltakerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage planen.

· Møte 3

Sekretariatet legger fram et utkast til plan for eierskapskontroll. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene i møte 2. og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 20 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingen. Ressursene skal sees i sammenheng med utarbeidelsen av ROV-dokumentet forvaltningsrevisjon.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av den samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med en rimelig ressursbruk. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller en risiko- og vesentlighetsvurdering for eierskapskontroll fra Revisjon Midt-Norge. Eierskapskontroll vil som oftest utføres som en del av forvaltningsrevisjon av det spesifikke selskap.

Eventuelt/Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

22/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/353 - 10

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Saksopplysninger Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte.

Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak.

I denne saken fattes det ikke konkrete realitetsvedtak(som i øvrige saker).

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Kontrollutvalgets årsplan 2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

23/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/353 - 9

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget vedtar det fremlagte forslag til årsplan for sin virksomhet i 2024.
2. Kontrollutvalgets årsplan oversendes kommunestyret til orientering

Saksopplysninger

Årsplanen for 2024 viser kontrollutvalgets planer for sin virksomhet og er utarbeidet på et overordnet nivå. Planen er ikke en detaljert beskrivelse av kontrollutvalgets virksomhet. Det legges opp til 4 møter i 2024. Utkast til årsplan må ses på som en skisse over de aktiviteter kontrollutvalget vil ta for seg i løpet av året, jfr. Tabellen.

Kontrollutvalget må uansett ha rom til å omprioritere dersom vanskelige eller viktige saker skulle komme frem gjennom året.

Årsplanen vedtas av kontrollutvalget selv og sendes kommunestyret til orientering.

Kontakten med kommunestyret

Som kommunestyrets organ for å drive kontrollarbeid, bestreber kontrollutvalget seg for å være kjent og synlig for medlemmene i kommunestyret. Når kontrollutvalget oversender saker til behandling, vil utvalgsleder være til stede i kommunestyremøtet, og sakene må være presentert slik at kommunestyret kan oppleve dem som nyttige og informative. Dette gjelder ikke minst rapporter fra forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, som skal hjelpe kommunen til å forbedre tjenestekvaliteten.

Undersøkelse er også et aktuelt redskap for kontrollutvalget for å klargjøre fakta og ansvar i konkrete saker. Kontrollutvalget skal følge opp forvaltningsrevisjoner i dialog med administrasjonen.

Henvendelser fra publikum

Alle skriftlige henvendelser som kommer inn til sekretariatet blir vurdert og lagt fram for kontrollutvalget i hensiktsmessig form. Kontrollutvalget er ikke et klageorgan og behandler ikke enkeltsaker.

Slike saker kan nyttes til å påpeke mangler i system og praksis.

Virksomhetsbesøk

For å ha god kjennskap til kommunens virksomhet og kunne kommunisere med ansatte, besøker kontrollutvalget kommunale avdelinger/institusjoner og selskaper der kommunen har eierinteresser. Utvalget bestemmer hvor ofte det ønsker å gjennomføre slike besøk. Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre besøket som et eget 5. møte.

Utvalgets faglige oppdatering

Medlemmene i kontrollutvalget får tilbud om å delta på faglige samlinger.

Erfaringene fra pandemien er at digitale samlinger kan være et alternativ til fysiske samlinger.

Dette gjelder også kontrollutvalgets egne møter. En vil prøve å legge opp til temasaker som opplæring.

Møteplan for kontrollutvalget

Aktiviteter/saker	28.02.	22.05	03.09.	26.11.
Godkjenning av protokoll	X	X	X	X
Referatsaker	X	X	X	X
Orientering fra kommunedirektøren/administrasjon		X		X
Temasak opplæring				X
Årsmelding for kontrollutvalget	X			
Årsplan for kontrollutvalget				
Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning		X		
Behandling av ROV	X			
Plan forvaltningsrevisjon		X		
Plan eierskapskontroll		X		
Bestilling av forvaltningsrevisjon				X
Prosjektplan forvaltningsrevisjon				
Rapport fra forvaltningsrevisjon				
Oppfølging av forvaltningsrevisjon		X		
Bestilling av eierskapskontroll				(X)
Prosjektplan eierskapskontroll				
Rapport fra eierskapskontroll				
Oppfølging eierskapskontroll				
Bestilling av undersøkelse				
Rapport fra undersøkelse				
Sak etterlevelseskontroll				X
Virksomhetsbesøk			X	
Revisjonsstrategi og uavhengighetserklæring				X
Budsjett for kontrollutvalget			X	
Oppfølging av saker	X			

Vurdering

Årsplan 2024 legges frem for kontrollutvalget til behandling og anbefales vedtatt med de endringer som kontrollutvalget selv bestemmer

Referatsaker desember 23

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

24/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/571 - 3

Forslag til vedtak

Referatene tas til orientering

Vedlegg

Kostranasjonaltall 2022

Leka - Engasjementsbrev Revisjon Midt-Norge SA

Invitasjon regionsamlinger 2024

Forum for Kontroll og Tiilsyn(FKT) tilbud om medlemskap

Inhabiliteten må knyttes til særegne forhold

Lukking av møte må vedtas av det folkevalgte organet

Veileder - Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner-og fylkeskommuner

Lurer du på om du er inhabil - dette bør du vite

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Aktuelle kurs for kontrollutvalget

Ekstern evaluering av Helseplattformen

Kommunestyret kan velge ny leder

NKRF-kontrollutvalgskonferanse-2024

Opp til ordfører om begjæring om omgjøring skal på sakslisten

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsverv

Saksopplysninger

Det kan bli fremlag ytterligere referater i møtet

Vurdering

Referatene anbefales tatt til orientering

Vedlegg 6 Driftsutgifter 2022 etter funksjon og art

Tabell 1 Kommunene inkl. Oslo. Kommunekassene. 1 000 kroner.

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykkelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salg- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+7)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
100 Politisk styring	1 512 283	332 468	57 983	32 316	168 694	8 864	3 734	32 313	2 076 561	171	1 341	23 639	4 159	2 050 985
110 Kontroll og revisjon	110 107	118 613	357 840	38 773	9 600	0	1 304	38 773	594 856	0	10 690	8 496	323	576 651
120 Administrasjon	14 700 206	5 958 307	1 705 567	1 209 020	386 193	1 212 242	461 749	1 208 433	23 501 353	4 420	613 488	1 479 039	197 091	21 669 064
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	1 331 086	591 442	174 347	66 769	23 535	52 268	44 841	66 765	2 127 841	11	55 317	204 376	4 975	1 908 003
130 Administrasjonslokaler	721 579	1 346 121	164 480	363 198	103 768	628 298	35 299	362 492	2 929 653	1 002	221 893	101 817	2 221	2 638 019
Administrasjon	18 375 261	8 346 951	2 460 217	1 710 076	691 790	1 901 672	546 927	1 708 776	31 230 264	5 604	902 729	1 817 367	208 769	28 842 722
170 Årets premieavvik	13 956 078	14	67	45	0	0	0	45	13 956 131	4	0	24	0	13 956 111
171 Amortisering av tidligere års premieavvik	8 913 541	0	0	0	0	0	0	0	8 913 541	0	0	3	0	8 913 538
172 Pensjon	303 875	20 880	736	724	307	0	0	724	325 798	0	0	0	0	325 798
173 Premiefond	10 829 273	378	33	0	730	0	0	0	10 828 132	0	0	81	0	10 828 051
180 Diverse fellesutgifter	401 516	575 584	35 356	59 749	62 472	38 016	26 279	59 749	1 086 665	416	378 539	132 612	55 588	545 789
190 Interne serviceenheter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fellesutgifter (intern service)	15 166 419	596 856	36 058	60 518	63 509	38 016	26 279	60 518	14 458 259	420	378 539	132 510	55 588	14 999 037
201 Førskole	27 514 915	2 365 521	23 067 092	260 420	585 251	65 288	1 840 370	260 339	51 757 778	4 220 168	269 737	2 874 442	188 315	46 045 486
211 Styrket tilbud til førskolebarn	3 993 061	330 690	850 411	17 261	95 525	744	254 309	17 273	5 016 110	2 422	20 764	452 734	69 964	4 724 535
221 Førskolelokaler og skyss	962 430	1 235 270	853 215	280 390	30 218	965 838	45 740	280 384	4 001 237	14	35 096	65 853	4 464	3 941 550
Barnehager	32 470 406	3 931 481	24 770 718	558 071	710 994	1 031 870	2 140 419	557 996	60 775 125	4 222 604	325 597	3 393 029	262 743	54 711 571
202 Grunnskole	66 116 934	5 881 585	2 953 161	840 801	158 045	705 991	3 431 826	840 949	72 383 742	30 941	320 446	7 226 874	382 383	67 854 924
215 Skolefritidstilbud	5 611 122	330 559	46 489	50 170	68 042	1 111	303 094	50 183	5 754 216	3 031 514	104 297	403 704	7 176	2 510 619
222 Skolelokaler	4 126 281	4 884 919	3 795 608	1 067 163	85 721	4 672 215	200 625	1 066 902	17 364 380	660	140 022	304 652	43 080	17 076 591
223 Skoleskyss	4 615	1 592 595	7 694	184 385	255	169	110	184 386	1 605 217	32	16	17 726	313	1 587 240
383 Musikk- og kulturskoler	2 106 657	219 188	80 012	26 366	6 348	10 888	67 290	26 410	2 355 759	338 714	100 177	186 464	12 450	1 785 244
Grunnskoler	77 965 609	12 908 846	6 882 964	2 168 885	318 411	5 390 374	4 002 945	2 168 830	99 463 314	3 401 861	664 958	8 139 420	445 402	90 814 618
213 Voksenopplæring	2 931 510	620 512	319 492	109 247	10 624	30 082	120 482	109 235	3 791 750	38 642	171 091	1 570 332	183 401	1 948 766
Voksenopplæring	2 931 510	620 512	319 492	109 247	10 624	30 082	120 482	109 235	3 791 750	38 642	171 091	1 570 332	183 401	1 948 766
232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	5 229 526	670 137	119 077	116 529	19 287	32 038	260 808	116 498	5 809 288	17 237	44 712	806 872	138 792	5 062 483

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykkelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+7)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
233 Annet forebyggende helsearbeid	2 776 099	996 954	294 162	148 511	361 892	20 041	98 712	148 561	4 350 386	30 579	100 899	718 101	103 070	3 496 449
241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	10 680 650	3 038 154	6 639 579	363 865	455 884	106 498	452 091	363 863	20 468 676	629 208	388 964	3 969 725	215 987	15 716 883
Kommunehelsetjenesten	18 686 275	4 705 245	7 052 818	628 905	837 063	158 577	811 611	628 922	30 628 350	677 024	534 575	5 494 698	457 849	24 275 815
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	5 359 141	1 187 432	701 625	181 318	608 657	43 032	269 631	181 360	7 630 214	1 205	250 091	1 028 879	229 858	6 389 812
243 Tilbud til personer med rusproblemer	2 331 597	356 825	573 295	59 009	102 501	14 947	126 183	58 954	3 253 037	19 194	14 159	385 523	32 550	2 927 794
273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	617 604	132 575	455 419	16 002	198 039	9 436	24 539	16 004	1 388 532	266	68 815	114 400	35 390	1 194 200
281 Ytelse til livsopphold	16 002	86 509	212 019	9 883	7 720 625	2 956	907	9 883	8 037 204	7 351	2 799	527 367	37 496	7 463 098
283 Bistand til etabl. og opprettholdelse av egen bolig	481 916	74 528	4 150	9 815	1 360 353	6 222	19 437	9 832	1 907 715	75	18 830	174 769	319 458	1 414 020
Sosialtjenesten	8 806 260	1 837 869	1 946 508	276 027	9 990 175	76 593	440 697	276 033	22 216 702	28 091	354 694	2 230 938	654 752	19 388 924
275 Introduksjonsordningen	2 428 118	257 928	101 851	29 806	145 253	2 118	41 205	29 803	2 894 066	108	37 206	164 251	251 058	2 482 648
Introduksjonsordningen	2 428 118	257 928	101 851	29 806	145 253	2 118	41 205	29 803	2 894 066	108	37 206	164 251	251 058	2 482 648
276 Kvalifiseringsordningen	1 579 498	39 613	26 157	2 601	19 897	57	17 697	2 606	1 647 520	4	3 888	36 798	3 218	1 621 317
Kvalifiseringsordningen	1 579 498	39 613	26 157	2 601	19 897	57	17 697	2 606	1 647 520	4	3 888	36 798	3 218	1 621 317
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde	986 642	582 668	310 219	53 816	637 604	64 900	38 985	53 816	2 543 048	4 652	424 965	992 992	179 543	979 881
Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde	986 642	582 668	310 219	53 816	637 604	64 900	38 985	53 816	2 543 048	4 652	424 965	992 992	179 543	979 881
244 Barneverntjeneste	4 492 978	876 568	717 284	124 484	56 122	20 448	310 420	124 474	5 852 990	89	10 443	662 926	36 940	5 453 012
251 Barneverntiltak når barnet ikke er plassert i barnevernet	926 089	254 816	370 723	6 723	303 648	639	36 925	6 722	1 818 991	61	4 536	117 201	8 631	1 725 609
252 Barneverntiltak når barnet er plassert i barnevernet	3 215 160	1 342 762	2 421 377	16 409	1 156 759	1 594	33 924	16 408	8 103 729	748	9 527	357 683	72 434	7 697 261
Barnevern	8 634 227	2 474 146	3 509 384	147 616	1 516 529	22 681	381 269	147 604	15 775 710	776	24 506	1 137 810	118 005	14 875 882
234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse	5 246 856	1 637 553	966 299	219 579	149 785	99 786	246 778	219 409	7 853 671	399 119	510 915	482 543	45 523	6 662 349
253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	46 530 747	6 274 901	5 895 284	939 870	65 510	315 053	2 446 957	940 246	56 634 162	7 038 279	496 296	4 580 556	235 890	46 730 098
254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende	70 230 321	5 056 031	10 070 612	615 285	138 791	320 452	3 734 584	614 984	82 081 924	684 262	377 761	14 004 525	647 506	70 102 454
261 Institusjonslokaler	1 770 956	2 538 214	979 256	631 634	54 415	2 006 666	79 339	631 647	7 270 155	3 699	120 593	131 118	9 652	7 084 432
Omsorgstjenester	123 778 880	15 506 699	17 911 451	2 406 368	408 501	2 741 957	6 507 658	2 406 286	153 839 912	8 125 359	1 505 565	19 198 742	938 571	130 579 333

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykkelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+7)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
255 Medfinansiering somatiske tjenester	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
256 Akutt hjelp helse- og omsorgstjenester	639 570	153 770	208 002	18 614	21 377	5 994	32 656	18 584	996 087	1 047	5 085	130 323	548	891 740
Samhandling	639 570	153 770	208 002	18 614	21 377	5 994	32 656	18 584	996 087	1 047	5 085	130 323	548	891 740
265 Kommunalt disponerte boliger	814 727	4 024 537	445 041	488 231	182 405	1 774 980	31 392	487 561	7 210 968	12 031	6 117 895	164 828	354 864	592 742
Kommunale boliger	814 727	4 024 537	445 041	488 231	182 405	1 774 980	31 392	487 561	7 210 968	12 031	6 117 895	164 828	354 864	592 742
290 Interkommunale samarbeid (§ 27 - samarbeid)	2 797 428	988 956	318 436	141 479	341 515	2 645	112 443	141 251	4 336 765	29 937	602 735	3 571 572	271 190	26 226
Interkommunale samarbeid	2 797 428	988 956	318 436	141 479	341 515	2 645	112 443	141 251	4 336 765	29 937	602 735	3 571 572	271 190	26 226
301 Plansaksbehandling	1 669 291	490 470	36 668	99 634	14 253	43 828	63 050	99 626	2 191 468	3 730	306 909	203 999	14 467	1 725 413
302 Bygge- delings- og seksjoneringsarbeid	1 934 390	248 991	37 968	38 197	39 080	24 756	84 596	38 196	2 200 590	6 064	1 667 778	99 906	2 508	508 930
303 Kart og oppmåling	930 523	299 804	47 674	51 058	3 491	29 804	22 466	51 061	1 288 827	2 401	648 829	60 175	2 735	597 153
304 Bygge- og delsaksbehandling, ansvarsrett og utslippstillatelser	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
305 Eierseksjonering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
315 Boligbygging og fysiske bimiljøtiltak	95 011	114 402	20 480	16 978	34 252	124 518	2 994	16 978	385 669	8	122 284	33 843	1 933	230 595
335 Rekreasjon i tettsted	958 795	683 577	29 323	160 770	52 596	399 853	33 899	160 768	2 090 247	805	137 180	74 849	149 056	1 762 256
360 Naturforvaltning og friluftsliv	615 564	538 197	70 415	105 213	215 330	158 464	15 166	105 196	1 582 821	1 176	226 597	258 555	66 102	1 045 557
Fysisk planlegging, miljø mv.	6 203 574	2 375 441	242 528	471 850	359 002	781 223	222 171	471 825	9 739 622	14 184	3 109 577	731 327	236 801	5 869 904
320 Kommunal næringsvirksomhet	597 396	773 430	111 122	61 526	118 961	237 639	21 303	61 520	1 817 251	9 368	1 565 449	114 287	152 240	2 790
321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	2 161	108 278	19 076	37 590	1 163 860	553	0	37 590	1 293 928	0	4 421 448	13 270	663 125	3 803 915
325 Tilrettelegging og bistand for næringslivet	420 314	528 046	267 267	112 775	2 126 128	172 041	13 131	112 771	3 500 669	1 018	455 056	429 906	1 057 485	1 570 335
329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	580 799	76 880	231 733	10 854	108 668	1 847	20 897	10 812	979 072	820	27 483	250 104	41 296	680 266
Bistand næringsliv, landbruk mv.	1 600 670	1 486 634	629 198	222 745	3 517 617	412 080	55 331	222 693	7 590 920	11 206	6 469 436	807 567	1 914 146	1 556 104
330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak	426 714	512 400	49 227	28 105	118 754	227 138	19 548	28 105	1 314 685	55	1 784 327	64 901	37 976	553 026
332 Kommunale veier	1 785 649	4 441 309	166 927	1 106 243	64 925	2 374 611	55 759	1 106 284	8 777 621	761	655 607	403 411	14 035	7 759 566
Veier m.m.	2 212 363	4 953 709	216 154	1 134 348	183 679	2 601 749	75 307	1 134 389	10 092 306	816	2 439 934	468 312	52 011	7 206 540
338 Forebygging av branner og andre ulykker	554 772	145 566	567 326	8 545	19 277	30 500	18 810	8 543	1 298 633	180	768 727	58 058	16 810	473 668
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	2 149 289	625 997	2 171 433	121 857	528 992	244 682	56 658	121 905	5 663 687	769	351 161	323 654	46 027	4 998 734
Brann- og ulykkesvern	2 704 061	771 563	2 738 759	130 402	548 269	275 182	75 468	130 448	6 962 320	949	1 119 888	381 712	62 837	5 472 402
340 Produksjon av vann	539 565	905 394	704 711	387	54 724	470 434	13 754	392	2 661 069	16	656 984	25 239	1 916	1 990 700

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+7)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
345 Distribusjon av vann	1 465 636	1 639 766	135 298	1 095	46 340	1 851 267	44 315	1 069	5 094 018	24	7 964 647	85 903	9 735	2 921 976
350 Avløpsrensing	704 732	1 483 159	1 070 984	698	29 326	735 952	18 695	698	4 005 458	1 004	640 789	54 359	2 980	3 325 021
353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	1 485 087	1 761 903	170 141	1 291	52 324	2 026 982	45 360	1 292	5 451 076	44	9 233 675	82 232	1 604	3 821 119
354 Tømming av slamavskillere	68 142	90 574	294 437	100	3 021	8 886	2 007	100	463 053	354	460 749	4 747	11	779
355 Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	856 873	778 075	3 991 410	1 073	14 210	247 433	27 370	1 073	5 860 631	5	5 806 703	62 910	4 263	14 120
Vann, avløp og renovasjon	5 120 035	6 658 871	6 366 981	2 498	199 945	5 340 954	151 501	2 478	23 535 305	1 415	24 763 547	315 390	20 487	1 414 033
231 Aktivitetstilbud barn og unge	1 217 852	423 202	57 895	57 684	287 924	24 270	40 757	57 680	1 970 390	12 199	40 844	248 529	85 719	1 623 856
365 Kulturminneforvaltning	96 672	44 252	6 046	9 423	32 679	7 817	2 802	9 425	184 662	3	4 412	29 881	6 401	146 767
370 Bibliotek	1 489 122	477 483	25 293	61 305	3 842	63 246	49 399	61 332	2 009 560	479	42 520	142 351	22 660	1 850 949
373 Kino	148 038	147 940	2 731	1 163	9 918	12 501	4 076	1 163	317 052	55	232 981	16 498	1 137	70 457
375 Muséer	225 935	246 725	32 089	3 637	330 137	30 595	7 738	3 637	857 743	2	152 808	11 856	22 284	678 531
377 Kunstformidling	114 143	119 399	16 234	9 052	846 616	23 718	3 452	9 052	1 116 658	469	76 283	38 330	21 514	983 514
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	344 876	262 462	67 849	46 122	1 204 662	109 866	10 015	46 118	1 979 704	1 243	175 132	101 543	237 885	1 473 916
381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	1 095 964	1 674 155	607 049	320 447	249 922	1 417 327	37 551	320 698	5 006 615	1 009	513 721	140 039	19 060	4 370 337
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg	1 131 967	615 389	100 619	66 013	905 884	74 467	38 035	66 008	2 790 296	2 196	331 491	341 415	169 634	1 983 595
386 Kommunale kulturbygg	416 815	998 168	420 512	195 467	126 933	482 902	15 814	196 740	2 428 243	101	257 077	76 537	5 935	2 104 407
Kultur	6 281 384	5 009 175	1 336 317	770 313	3 998 517	2 246 709	209 639	771 853	18 660 923	17 756	1 827 269	1 146 979	592 229	15 286 329
390 Den norske kirke	10 576	45 227	18 629	9 871	2 946 263	13 142	439	11 357	3 031 912	4	10 805	11 023	1 676	3 008 843
392 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	33	19	295	0	15 465	12	1	0	15 823	0	628	424	351	14 421
393 Gravplasser og krematorier	214 160	98 468	8 842	16 313	382 275	24 434	5 537	16 313	722 642	191	143 284	12 834	862	571 008
Religiøse formål, inkl. den norske kirke	224 769	143 714	27 766	26 184	3 344 003	37 588	5 977	27 670	3 770 377	195	154 717	24 281	2 889	3 594 272
Sum	310 074 848	78 375 184	77 857 019	11 558 600	28 046 679	24 938 001	16 048 059	11 559 177	503 243 095	16 594 673	51 938 396	52 051 178	7 266 901	391 440 006

Kilde: Statistisk sentralbyrå

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+7)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Administrasjon og fellesutgifter	3 208 842	8 943 807	2 496 275	1 770 594	755 299	1 939 688	573 206	1 769 294	16 772 005	6 024	1 281 268	1 949 877	264 357	13 843 685
Oppvekst (barnehage/skole)	113 367 525	17 460 839	31 973 174	2 836 203	1 040 029	6 452 326	6 263 846	2 836 061	164 030 189	7 663 107	1 161 646	13 102 781	891 546	147 474 955
Helse, sosial og eldreomsorg	164 552 828	24 975 270	30 756 171	3 509 937	12 938 795	3 007 977	8 232 793	3 509 838	227 998 347	8 832 401	2 465 519	28 393 560	2 424 001	194 115 659
Tekniske oppgaver mm.	16 240 033	14 759 584	9 564 422	1 739 098	1 290 895	8 999 108	524 447	1 739 140	50 329 553	17 364	31 432 946	1 896 741	372 136	17 134 813
Kirker og kultur	6 506 153	5 152 889	1 364 083	796 497	7 342 520	2 284 297	215 616	799 523	22 431 300	17 951	1 981 986	1 171 260	595 118	18 880 601
Bolig, næringsliv, IKS mm.	5 212 825	6 500 127	1 392 675	852 455	4 041 537	2 189 705	199 166	851 505	19 138 653	53 174	13 190 066	4 543 967	2 540 200	-989 588
Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde	986 642	582 668	310 219	53 816	637 604	64 900	38 985	53 816	2 543 048	4 652	424 965	992 992	179 543	979 881
I alt	310 074 848	78 375 184	77 857 019	11 558 600	28 046 679	24 938 001	16 048 059	11 559 177	503 243 095	16 594 673	51 938 396	52 051 178	7 266 901	391 440 006

Administrasjon og fellesutgifter	1 %	11 %	3 %	15 %	3 %	8 %	4 %	15 %	3 %	0 %	2 %	4 %	4 %	4 %
Oppvekst (barnehage/skole)	37 %	22 %	41 %	25 %	4 %	26 %	39 %	25 %	33 %	46 %	2 %	25 %	12 %	38 %
Helse, sosial og eldreomsorg	53 %	32 %	40 %	30 %	46 %	12 %	51 %	30 %	45 %	53 %	5 %	55 %	33 %	50 %
Tekniske oppgaver mm.	5 %	19 %	12 %	15 %	5 %	36 %	3 %	15 %	10 %	0 %	61 %	4 %	5 %	4 %
Kirker og kultur	2 %	7 %	2 %	7 %	26 %	9 %	1 %	7 %	4 %	0 %	4 %	2 %	8 %	5 %
Bolig, næringsliv, IKS mm.	2 %	8 %	2 %	7 %	14 %	9 %	1 %	7 %	4 %	0 %	25 %	9 %	35 %	0 %
Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde	0 %	1 %	0 %	0 %	2 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %	2 %	2 %	0 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2 Fylkeskommunene inkl. Oslo. Fylkeskassene. 1 000 kroner.

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
400 Politisk styring	306 317	85 678	580	5 526	106 532	0	215	5 526	498 892	0	467	3 806	287	494 547
410 Kontroll og revisjon	27 448	19 083	19 988	4 404	5 477	0	712	4 404	71 284	0	3 282	1 156	0	66 846
420 Administrasjon	2 399 371	1 036 134	21 026	204 640	48 109	124 958	55 205	204 201	3 574 832	1	45 912	126 078	29 349	3 373 492
421 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	150 314	109 577	0	12 662	960	1 824	4 433	12 662	258 242	23	12 063	7 567	21	238 568
430 Administrasjonslokaler	61 227	332 191	21	69 166	2 290	72 440	3 552	69 191	464 592	0	50 541	4 933	2	409 116
Administrasjon	2 944 677	1 582 663	41 615	296 398	163 368	199 222	64 117	295 984	4 867 842	24	112 265	143 540	29 659	4 582 569
460 Tjenester utenfor ordinært fylkeskommunalt ansvarsområde	68 792	52 965	1 117	642	257 669	6 232	2 971	642	383 804	0	57 492	158 041	172 548	4 277
465 Interkommunale samarbeid (§27-samarbeid)	46 484	27 821	4 374	5 236	1 470	0	1 998	5 236	78 151	0	15 060	17 904	51 410	6 223
470 Årets premieavvik	556 283	10	0	2	0	0	0	2	556 273	0	0	0	0	556 273
471 Amortisering av tidligere års premieavvik	1 006 011	0	0	0	0	0	0	0	1 006 011	0	0	0	0	1 006 011
472 Pensjon	5 667	536	0	25	0	0	0	25	6 203	0	0	0	0	6 203
473 Premiefond	635 103	0	0	0	0	0	0	0	635 103	0	0	0	0	635 103
480 Diverse fellesutgifter	184 671	45 524	49	3 989	162 391	63	1 884	3 989	390 814	0	9 205	45 796	76 448	259 365
490 Interne serviceenheter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fellesutgifter (intern service)	120 239	126 856	5 540	9 894	421 530	6 295	6 853	9 894	673 607	0	81 757	221 741	300 406	69 703
510 Skolelokaler og internater	1 549 473	2 695 100	695 173	581 001	7 465	1 951 269	70 336	581 001	6 828 144	1 008	89 989	114 704	1 411	6 621 032
515 Fellesutgifter og støttefunksjoner knyttet til videregående opplæring	1 969 222	1 178 983	53 309	158 591	31 423	157 377	66 843	158 591	3 323 471	10 642	77 762	193 012	32 525	3 009 530
520 Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør	3 200 968	493 488	353 360	48 810	83 941	40 443	77 462	48 810	4 094 738	4 317	27 735	1 026 285	34 623	3 001 778
521 Studiespesialisering	5 830 833	394 010	1 787	29 863	2 547	5 123	243 437	29 863	5 990 863	18 257	38 363	297 273	12 400	5 624 570
522 Bygg- og anleggsteknikk	857 614	116 648	581	21 908	235	11 971	29 762	21 908	957 287	607	23 508	36 816	872	895 484
523 Elektrofag	963 594	97 433	98	16 662	864	5 323	27 320	16 662	1 039 992	2 023	9 511	42 899	1 713	983 846
524 Design og håndverksfag	70 329	6 384	0	1 078	95	831	3 943	1 078	73 696	288	1 035	4 596	138	67 639
525 Restaurant- og næringsmiddelfag	327 851	60 412	21	9 701	346	1 161	12 358	9 701	377 433	1 779	22 337	16 925	179	336 213
526 Helse- og sosialfag	1 765 789	71 428	128	8 750	299	1 496	67 549	8 750	1 771 591	1 676	11 491	75 363	1 511	1 681 550
527 Idrettsfag	978 634	90 595	576	8 392	501	965	32 408	8 392	1 038 863	2 537	4 752	40 608	1 355	989 611
528 Teknikk og industriell produksjon	1 185 852	168 526	935	28 888	445	26 828	34 882	28 888	1 347 704	1 642	15 331	45 745	1 501	1 283 485
529 Musikk, dans og drama	722 540	57 820	161	5 471	35	2 269	20 633	5 471	762 192	2 276	5 853	23 835	3 109	727 119
530 Medier og kommunikasjon	390 836	20 119	31	3 122	118	635	15 102	3 122	396 637	123	1 150	18 069	1 010	376 285

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
531 Naturbruk	528 201	146 610	2 610	12 131	195	19 950	17 647	12 131	679 919	403	91 560	37 144	9 515	541 297
532 Service og samferdsel	84 330	5 087	0	395	23	1 174	9 312	392	81 305	0	1 089	10 780	247	69 189
554 Fagskoler	780 922	245 736	3 569	29 320	326 396	18 378	14 996	29 320	1 360 005	16 101	35 578	811 944	458 866	37 516
559 Landslinjer	230 486	73 134	1 472	12 113	66	27 268	6 342	12 113	326 084	615	9 509	211 440	27 826	76 694
561 Oppfølgingstjenesten og Pedagogisk psykologisk tjeneste	557 666	57 500	44 723	7 807	3 522	171	19 493	7 807	644 089	21	2 698	26 876	572	613 922
562 Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring	2 981 454	135 201	216 667	12 331	1 452	2 174	133 278	12 334	3 203 667	344	21 169	184 959	4 354	2 992 841
590 Andre undervisningsformål	1 747 535	653 341	233 027	55 466	125 553	22 007	62 196	55 466	2 719 267	79 988	735 901	850 583	57 788	995 007
Videregående skoler	26 724 129	6 767 555	1 608 228	1 051 800	585 521	2 296 813	965 299	1 051 800	37 016 947	144 647	1 226 321	4 069 856	651 515	30 924 608
570 Fagopplæring i arbeidslivet	638 971	210 073	4 263 058	8 392	15 993	1 387	9 851	8 392	5 119 631	3 925	18 732	804 019	124 282	4 168 673
581 Voksenopplæring etter opplæringsloven	866 709	121 323	19 860	12 056	20 134	558	24 565	12 056	1 004 019	209	13 029	332 430	109 046	549 305
Voksenopplæring/fagopplæring	1 505 680	331 396	4 282 918	20 448	36 127	1 945	34 416	20 448	6 123 650	4 134	31 761	1 136 449	233 328	4 717 978
660 Tannhelsetjeneste - Fellesfunksjoner	199 684	488 961	5 338	78 036	304 931	109 060	5 467	78 036	1 102 507	216	5 765	76 405	23 540	996 581
665 Tannhelsetjeneste - Pasientbehandling	2 292 710	323 147	163 539	43 206	7 563	6 541	154 009	43 206	2 639 491	194 536	309 261	262 829	19 499	1 853 366
Tannhelse	2 492 394	812 108	168 877	121 242	312 494	115 601	159 476	121 242	3 741 998	194 752	315 026	339 234	43 039	2 849 947
701 Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet	267 636	172 789	7 925	28 330	1 661 829	86	5 455	28 330	2 104 810	0	2 570	300 364	801 442	1 000 434
710 Fylkeskommunal næringsvirksomhet	12 773	30 277	0	2 735	43 986	18 431	190	2 735	105 277	10	120 316	2 301	31 344	48 694
711 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg	0	8 222	0	236	1 054 461	0	0	236	1 062 683	0	1 953 445	26	231 518	1 122 306
715 Lokal og regional utvikling	358 434	246 586	3 606	19 564	803 041	1 741	9 291	19 564	1 404 117	593	5 360	322 264	406 495	670 591
716 Friluftsliv og miljø	71 716	32 478	2 768	5 367	205 074	201	1 626	5 367	310 611	0	49	79 016	96 809	134 737
Regional utvikling og miljø	710 559	490 352	14 299	56 232	3 768 391	20 459	16 562	56 232	4 987 498	583	2 081 740	703 971	1 567 608	634 762
722 Fylkesveier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak	1 077 523	9 171 640	23 651	2 235 462	244 508	3 185 197	44 651	2 235 462	13 657 868	20	95 954	338 429	266 169	12 957 336
Fylkesveier	1 077 523	9 171 640	23 651	2 235 462	244 508	3 185 197	44 651	2 235 462	13 657 868	20	95 954	338 429	266 169	12 957 336
730 Bilruter	293 152	544 266	12 698 153	649 705	1 000 242	136 340	9 126	649 705	14 663 027	1	2 027 752	1 415 407	384 748	10 835 119
731 Fylkesveiferjer	27 041	43 637	4 060 472	105 733	36 031	7 416	512	105 733	4 174 085	0	649 129	28 765	63	3 496 254
732 Båtruter	17 044	168 649	1 709 499	64 525	67 793	7 625	904	64 525	1 969 706	0	275 947	126 081	2 500	1 565 178
733 Transport (ordninger) for funksjonshemmede	11 755	240 292	520 406	85 759	3	0	900	85 759	771 556	0	1 889	172 633	53 774	543 260
734 Sporveier og forstadsbaner	17 672	43 648	1 777 882	193 281	70 609	214 188	400	193 281	2 123 599	0	198 771	78 482	119	1 846 227
Rutegående samferdsel	366 664	1 040 492	20 766 412	1 099 003	1 174 678	365 569	11 842	1 099 003	23 701 973	1	3 153 488	1 821 368	441 078	18 286 038
740 Bibliotek	109 776	69 820	6 680	10 453	36 591	1 234	3 242	10 453	220 859	308	5 657	33 709	10 809	170 376

	Lønn og sosiale utgifter	Kjøp av varer og tjenester til egenproduksjon	Kjøp som erstatter egenproduksjon	Mva. som gir rett til mva-kompensasjon	Overføringer	Avskrivninger	Refusjon sykelønn	Mva-komp drift	Brutto driftsutgifter	Brukerbetaling	Andre salgs- og leieinntekter	Overføringer med krav til motytelse	Overføringer uten krav til motytelse	Netto driftsutgifter
	(010-099)	(100-285)	(300-380)	(429)	(400,430-480)	(590)	(710)	(729)	(=1+2+3+4+5+6-7-8)	(600)	(620-670)	(700,710,730-780)	(800-895)	(=9-10-11-12-13+8)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
750 Kulturminneforvaltning	317 089	74 889	7 703	11 010	530 652	4 421	9 091	11 010	925 663	11 219	45 151	145 163	308 670	415 460
760 Museer	2 144	13 940	0	1 710	527 030	6 307	0	1 710	549 421	0	732	5 436	0	543 253
771 Kunstformidling	144 725	269 384	2 435	9 295	376 612	1 283	3 842	9 295	790 597	0	2 268	57 951	272 269	458 109
772 Kunstproduksjon	50 144	54 824	286	3 679	335 582	308	1 938	3 679	439 206	2 037	3 854	57 657	50 237	325 421
775 Idrett	36 664	174 271	31	829	1 613 326	17	1 395	829	1 822 914	0	0	2 764	1 719 758	100 392
790 Andre kulturaktiviteter	65 959	23 700	5	2 721	313 482	4 304	1 822	2 721	405 628	0	184	9 121	55 983	340 340
Kultur	726 501	680 828	17 140	39 697	3 733 275	17 874	21 330	39 697	5 154 288	13 564	57 846	311 801	2 417 726	2 353 351
Sum	36 668 366	21 003 890	26 928 680	4 930 176	10439 892	6 208 975	1 324 546	4 929 762	99 925 671	356 519	7 156 158	9 086 389	5 950 528	77 376 292

Administrasjon og fellesutgifter	3 064 916	1 709 519	47 155	306 292	584 898	205 517	70 970	305 878	5 541 449	24	194 022	365 281	330 065	4 652 272
Undervisningsformål	28 229 809	7 098 951	5 891 146	1 072 248	621 648	2 298 758	999 715	1 072 248	43 140 597	148 781	1 258 082	5 206 305	884 843	35 642 586
Tannhelse	2 492 394	812 108	168 877	121 242	312 494	115 601	159 476	121 242	3 741 998	194 752	315 026	339 234	43 039	2 849 947
Regional utvikling m.m.	710 559	490 352	14 299	56 232	3 768 391	20 459	16 562	56 232	4 987 498	-583	2 081 740	703 971	1 567 608	634 762
Samferdsel	1 444 187	10 212 132	20 790 063	3 334 465	1 419 186	3 550 766	56 493	3 334 465	37 359 841	-19	3 249 442	2 159 797	707 247	31 243 374
Kultur	726 501	680 828	17 140	39 697	3 733 275	17 874	21 330	39 697	5 154 288	13 564	57 846	311 801	2 417 726	2 353 351
I alt	36 668 366	21 003 890	26 928 680	4 930 176	10439 892	6 208 975	1 324 546	4 929 762	99 925 671	356 519	7 156 158	9 086 389	5 950 528	77 376 292

Administrasjon og fellesutgifter	8,4 %	8,1 %	0,2 %	5,6 %	3,3 %	3,3 %	5,4 %	6,2 %	5,5 %	0,0 %	2,7 %	4,0 %	5,5 %	6,0 %
Undervisningsformål	77,0 %	33,8 %	21,9 %	6,0 %	37,0 %	37,0 %	75,5 %	21,8 %	43,2 %	41,7 %	17,6 %	57,3 %	14,9 %	46,1 %
Tannhelse	6,8 %	3,9 %	0,6 %	3,0 %	1,9 %	1,9 %	12,0 %	2,5 %	3,7 %	54,6 %	4,4 %	3,7 %	0,7 %	3,7 %
Regional utvikling m.m.	1,9 %	2,3 %	0,1 %	36,1 %	0,3 %	0,3 %	1,3 %	1,1 %	5,0 %	-0,2 %	29,1 %	7,7 %	26,3 %	0,8 %
Samferdsel	3,9 %	48,6 %	77,2 %	13,6 %	57,2 %	57,2 %	4,3 %	67,6 %	37,4 %	0,0 %	45,4 %	23,8 %	11,9 %	40,4 %
Kultur	2,0 %	3,2 %	0,1 %	35,8 %	0,3 %	0,3 %	1,6 %	0,8 %	5,2 %	3,8 %	0,8 %	3,4 %	40,6 %	3,0 %
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Leka kommune
vi Kommunedirektøren

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
2. oktober 2020

Revisjon Midt-Nol'le SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøks1dresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no
T +47 907 30 300

ENGASJEMENTSBREV - LEKA KOMMUNE

1. Innledning

Revisjon Midt-Norge SA ble i kommunestyrets sak 78/17 valgt til revisor for Leka kommune fra 1.01.2018. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet og foretaksregnskapene der det er aktuelt og det foreligger avtale om revisjon, herunder konsolidert årsregnskap.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal regnskapsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget.

2. Revisjonen - formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Lede/senes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig revisor utpekes av revisjonsenheten til hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kontaktperson forvaltningsrevisjon er Marit Ingunn Holmvik.

Finansiell revisjon

Arsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avggi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også *etter* om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen.

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars. Kommunedirektørens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Forenklet etter/evelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 og god kommunal revisjonsskikk er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Denne kontrollen skal gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og avgis etter RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 - RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms)- krav om kompensasjon (RF-0009)

- Antall psykisk utviklingshemmede
- Tilskudd ressurskrevende tjenester
- *Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen*

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Linda Pettersen.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 24-2 femte ledd. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides ved endringer i oppdraget eller dersom andre forhold tilsier dette. I tillegg utarbeides oppstartsbrev ved oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet og eierskapskontrollen. Oppstartbrevene sendes administrasjonen.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Etter endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapport er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter, det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi og resultat av løpende revisjon i siste møtet før jul
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen innhenter revisor en skriftlig uttalelse fra ledelsen for den aktuelle kontrollen.

5. Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

6. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning *til* dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kommunens forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Vi ber om at dere underskriver og returnerer vedlagte kopi av brevet for å bekrefte at dere samtykker i vilkårene for revisjonen av regnskapet, herunder våre respektive ansvarsområder.

Med vennlig hilsen

n.. Id-j--

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte 'lit 922 53 981 eller 181 amt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Undertegnede bekrefter mottakelse og samtykker i vilkårene på vegne av Leka kommune

(signert)

Olav Arvola

14.12.2020

Kommunedirektør

Invitasjon til regionsamling for kontrollutvalgene

For at kontrollutvalgene skal få en best mulig start på valgperioden både som et kollegium og i sitt arbeid, så inviterer Konsek Trøndelag til regionale dagsamlinger.

Hensikten er å gi kontrollutvalget en økt motivasjon og trygghet i rollen så tidlig som mulig i valgperioden slik at de i større grad kan bidra til en bedre måloppnåelse for kommunen.

Tid og sted

Tid: 09:30 – 16:00 (inkl. registrering frem til kl 10:00):

Røros: mandag 15. januar

Trondheim: tirsdag 16. januar

Steinkjer: onsdag 17. januar

Mosjøen: torsdag 18. januar

Intensjon og utbytte

- Få motivasjon og engasjement for oppgaven
- Få en dypere forståelse for hva kontrollutvalgsrollen går ut på
- Bedre forståelse av hvordan samspillet mellom aktørene i egenkontrollen kan utvikles
- Utvikle mål for hva utvalget vil oppnå i løpet av perioden
- Gjøre utvalget bedre rustet til å møte uforutsette hendelser
- Utveksle erfaringer og knytte nettverk med andre utvalg i regionen

Det legges opp til mye gruppearbeid og refleksjon innad i det enkelte kontrollutvalg og i plenum. Sekretærene for de enkelte utvalgene deltar og vil gå mellom sine utvalg. Prosessveileder Ellen Halsbog Lange fra NKRF vil sammen med våre folk fasilitere dagen.

Program (foreløpig)

KL 09:30 Registrering med enkel servering

KL 10:00 Innledning av aktørene i egenkontrollen - Hva forventer de av et kontrollutvalg og hvordan kan vi få til et godt samspill?

Jobbe med ulike oppgaver som for eksempel:

Når skal kontrollutvalget agere, og hvordan?

Domstol eller bidra til læring og forbedring?

Jobbe på oppdrag for kommunestyret og samtidig være uavhengig. Hva innebærer det i praksis?

Hvor er det størst risiko for at noe kan gå galt – fremgangsmåte og prioritering?

KL 12:30 – 13:30 LUNSI

KL 13:30 «Slik vil vi jobbe» - Innledning og arbeid i grupper

Hvordan kan det enkelte kontrollutvalg jobbe for å drive en aktiv kontroll?

Vi starter en prosess med en bevisstgjøring på hva kontrollutvalgene kan forvente av aktørene i egenkontrollen og hva som er deres mål med arbeidet i kontrollutvalget.

KL 15:30 – 16:00 Oppsummering og avslutning

Påmelding og kostnad

Pris er selvkost, men maksimum kr 2000 pr medlem. Det faktureres i etterkant.

Påmelding innen den 5. januar 2024 til post@konsek.no

Oversikt over plassering

RØROS 15.JANUAR	TRONDHEIM 16.JANUAR	STEINKJER 17.JANUAR	MOSJØEN 18.JANUAR
OPPDAL	MALVIK	STEINKJER	LURØY
RENNEBU	MELHUS	LEKA	HEMNES
HOLTÅLEN	SKAUN	NAMSKOGAN	MO I RANS
RØROS	INDRE FOSEN	RØYRVIK	VEFSN
OS	ORKLAND	LIERNE	HATTFJELLDAL
TOLGA	HITRA	SNÅSA	GRANE
TYNSET	FRØYA	VERDAL	
ALVDAL	SELBU	FROSTA	
FOLLDAL	TYDAL	INDERØY	
	MIDTRE GAULDAL	NAMSOS	
	HEIM	OVERHALLA	
	ØRLAND	GRONG	
	ÅFJORD	HØYLANDET	
	MERÅKER	FLATANGER	
	LEVANGER	OSEN	
	STJØRDAL		
	TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE		

Kommuner og fylkeskommuner

Attn.: leder av kontrollutvalget

1. november 2023

Invitasjon til medlemskap i Forum for kontroll og tilsyn (FKT)

Vel overstått konstituering og valg av nytt kontrollutvalg.

Stortinget har gitt kommunestyret det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet. Som kommunestyrets utøvende organ, har kontrollutvalget en sentral rolle ved å legge føringer på hvor kontrollen kan settes inn. Det kan være undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og om vedtak iverksettes, for å nevne noe.

For at kontrollutvalget skal være i stand til å fylle funksjonen sin, må medlemmene ha tilstrekkelig kunnskap om kontrollutvalgets rolle og oppgaver.

FKT KAN TILBY

- En organisasjon som har som primæroppgave å styrke kontrollutvalgets uavhengige rolle som bestiller av revisjonsoppdrag på kommunestyrets vegne.
- En uavhengig og synlig organisasjon som kanaliser medlemmenes interesser til sentrale myndigheter. Dette gjør vi ved å bidra med kompetanse og påvirkning.

- Kompetansepåfyll gjennom fagkonferanse i forbindelse med årsmøtet. Vi tilbyr et eget tilbud til kontrollutvalgsledere gjennom «Kontrollutvalgslederskolen» og vi setter opp webinarer på ulike tema når det er aktuelt. For kontrollutvalgssekretariatene har vi en årlig samling.

På alle våre arrangement gir vi medlemsrabatter.

[Våre konferanser og fagsamlinger i 2024.](#)

- Veiledere som er rettet særskilt til kontrollutvalget: «Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget», «Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning» og «Kontrollutvalgets påseansvar overfor revisor». Vi utvikler nye veiledere løpende og medlemmene får bidra ved å delta i arbeidsgrupper og inviteres til å gi hørings svar.

[Våre veiledere.](#)

KONTROLLUTVALGET MÅ LØFTES FRAM

Det viktig at kontrollutvalgene gis muligheten til å være direkte representert i en organisasjon som har som mål å ivareta utvalgets rolle og funksjon i det kommunale egenkontrollsystemet. [Styret i FKT](#) er derfor sammensatt med lik fordeling av folkevalgte representanter og ansatte i sekretariat.

FKT har i dag 195 kommuner og 7 fylkeskommuner som medlemmer. I tillegg er det 22 kontrollutvalgssekretariat som er medlemmer. Disse dekker mer enn 250 kommuner/fylkeskommuner. Det eksisterer pr. i dag ingen andre organisasjoner som organiserer kommunale kontrollutvalg.

[Våre medlemmer](#)

Vi har registrert at deres kommune ikke er medlem og håper dere vil bli med på laget. Vi henvender oss til kontrollutvalget fordi vårt medlemstilbud først og fremst en hjelp og støtte for dere.

Med alt vi gjør ønsker FKT å oppnå en bedre kommunal egenkontroll som kan gi økt tillit til kommunen. Med et medlemskap i FKT står kommunen sterkere i arbeidet med å få til en godt fungerende egenkontroll.

INNMELDING

Innmelding skjer på bakgrunn av et vedtak i kontrollutvalget. Kontrollutvalgsleder kan be sekretariatet forberede en sak om medlemskap.

Innmelding i FKT kan gjøres ved å sende e-post til fkt@fkt.no eller via hjemmesiden: www.fkt.no/bli-medlem. Her finnes også en oversikt over våre kontingentsatser.

Kopi:

- Ordfører
- Politisk sekretariat

Med vennlig hilsen

Anne-Karin Femanger Pettersen

Forum for kontroll og tilsyn

Inhabiliteten må knyttes til «særegne forhold»

Kommunal Rapport 04.09.2023, Jan Fridthjof Bernt professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Er kommunestyret og administrasjonen inhabil når kommunestyret skal avgjøre anke i dom om ulovlig gjengjeldelse?

SPØRSMÅL: En kommune er dømt i tingretten for ulovlig gjengjeldelse i arbeidsforhold. Noe av gjengjeldelsen gjaldt uttalelser som rådmann og ordfører skal ha kommet med som skal ha vært rettet mot varsleren som saksøkte kommunen.

Noen av kommunestyremedlemmene vitnet i tingretten da retten behandlet saken om gjengjeldelse. Kommunestyret har vedtatt å anke dommen fra tingretten. I hvilken grad blir reglene om habilitet gjort gjeldende når spørsmålet om anke skal avgjøres av kommunestyret hvis både administrasjonen og noen av politikerne omfattes av kritikken fra tingretten eller har vært involvert som vitner?

SVAR: Reglene i forvaltningsloven om inhabilitet gjelder både for tilsatte i administrasjonen og for de folkevalgte i kommunen, se [kommunelovens §§ 11–10 og 13-3](#), begges første avsnitt. I [forvaltningslovens § 6](#) første avsnitt er det fastslått at den som er inhabil, ikke skal medvirke ved «å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak».

«Avgjørelse i en forvaltningssak» er her et videre begrep enn «vedtak» etter forvaltningsloven. Det omfatter alle beslutninger som tas ved vedtak i administrasjonen eller i et folkevalgt organ, også innstillinger, anbefalinger eller som her beslutning om å anmelde et forhold eller påanke en dom.

Dette må også gjelde når det er spørsmål om anke mot en dom om ulovlig gjengjeldelse overfor en arbeidstaker som har varslet etter reglene i arbeidsmiljøloven. [Se § 2 A-4 i denne](#). Utgangspunktet er her at det er kommunen som anker, ikke de enkelte tilsatte eller folkevalgte. Spørsmålet blir da hvem som kan medvirke når kommunen skal tas stilling til om man vil forfølge denne saken slik, eller om kommunen skal la denne dommen være siste ord i saken.

Dette vil måtte vurderes for den enkelte folkevalgte eller tilsatte. Vurderingstemaet er her etter [forvaltningslovens § 6 andre avsnitt](#) om «særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Her vil det ikke være tilstrekkelig for at det skal foreligge inhabilitet, at den tilsatte eller folkevalgte tidligere har tatt standpunkt til dette erstatningskravet fra varsleren.

Dette er en del av arbeidsoppgaven som tilsatt eller folkevalgt, og er dermed ikke i seg selv «særegne forhold». Inhabilitet vil bare foreligge hvis den tilsatte eller folkevalgte har en slik særlig tilknytning til det saksforholdet varslingen gjaldt, eller et så sterkt personlig engasjement i dette, at det går klart og vesentlig ut over det som følger av vervet som folkevalgt.

Det at noen av de folkevalgte har opptrådt som vitner i saken, og i den forbindelse forsvart kommunens opptreden, kan derfor ikke skape inhabilitet. Inhabiliteten må knytte seg til det underliggende forholdet, altså det som det ble varslet om, eller hvordan det ble reagert overfor varsleren.

Det betyr at hvis ikke det foreligger helt spesielle personlige forhold, vil inhabilitet normalt bare være et tema for tilsatte i administrasjonen som tingretten fant hadde et helt særlig

personlig ansvar, enten for det forhold varslet dreide seg om, eller for de beslutningene som ble tatt som tingretten fant var ulovlig gjengjeldelse.

Et viktig poeng her er at når det som her er tale om å treffe beslutning om anke mot en dom som går mot kommunen, er inhabilitetsreglenes formål ikke bare å verne varsleren mot å måtte gå en ny runde i retten. Også den som måtte ha blitt personlig kritisert i en slik dom, kan ha en legitim interesse i å få overprøvd rettens vurderinger.

Det som er vurderingstema når kommunestyret skal ta stilling til om det skal ankes, er dels hvordan man vurderer muligheten for å få medhold i ankesaken, og dels om det er urimelig overfor varsleren å tvinge hen inn i en ny runde i rettssystemet. Ett tema vil være kommunens egen interesse i å unngå å treffe et vedtak som kan medføre ytterligere økonomisk ansvar og tap av politisk og moralsk respekt.

Dette tilsier i første rekke at kommunestyret i egen interesse må være nøye med å unngå at saken utredes og legges fram av tilsatte i administrasjonen som har et personlig ansvar for det forholdet det ble varslet om. og for de tiltak som tingretten la til grunn var ulovlig gjengjeldelse.

Lukking av møte må vedtas av det folkevalgte organet

Kommunal Rapport 18.09.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kommunestyret skal drøfte forholdet til kommunedirektøren. Kan kommunestyret behandle denne saken bak lukkede dører?

SPØRSMÅL: I administrasjonsutvalget i vår kommune ble det holdt et møte der forholdet til kommunedirektøren skulle drøftes etter alle urolighetene som har vært i kommunen over lang tid. Utvalget vedtok å lukke møtet etter [kommuneloven § 11-5](#), og verken kommunedirektøren eller hans stedfortreder fikk være til stede.

Det ble så innkalt til ekstraordinært kommunestyremøte, med utgangspunkt i denne saken. Kan dette lukkes, og kan kommunedirektøren og hans stedfortreder nektes å være til stede?

SVAR: Dette er vanskelige saker, og loven gir ikke noe klart svar på hvordan man skal gå fram her. Det er imidlertid noen prinsipielle utgangspunkter som det må holdes fast ved:

Lukking av møter må vedtas av vedkommende folkevalgte organ når man skal ta fatt på behandlingen av den aktuelle saken. Hvis leder for administrasjonsutvalget eller ordfører i kommunestyret foreslår at møtet skal lukkes etter § 11-5, må det så vidt jeg forstår her være fordi man «skal behandle en sak som angår en arbeidstakers tjenstlige forhold», slik at møtet *må* lukkes etter bestemmelsen i § 11-5 andre avsnitt, første setning.

Men det gjelder bare der dette er satt opp som en sak om tjenstemessige reaksjoner overfor kommunedirektøren – altså avskjed, oppsigelse eller formell irettesettelse. Det må da i tilfelle fremgå av saklisten for møtet. Det er ikke tilstrekkelig grunn til lukking at man har angitt at man skal drøfte spørsmålet om kommunedirektøren har gjort en god nok jobb. Og kommunestyret kan ikke treffe vedtak om kommunedirektørens tjenstlige forhold i dette møtet hvis ordfører eller en tredel av medlemmene motsetter seg det.

Hvis ikke kommunedirektørens tjenstlige forhold er satt opp på saklisten i innkallingen, kan det heller ikke treffes vedtak om dette i disse møtene hvis utvalgsleder, ordfører eller en tredel av medlemmene motsetter seg det.

(2) Hva er hjemmelen for å nekte kommunedirektøren – og hans stedfortreder – å være til stede i disse møtene? Utgangspunktet er her bestemmelsen i [kommuneloven § 13-1](#), femte avsnitt, om at «Kommunedirektøren har møte- og talerett i alle kommunale eller fylkeskommunale folkevalgte organer». Dette gjelder imidlertid ikke i saker hvor han er inhabil. Det vil han være hvis dette er satt opp som en egen sak om hans tjenstlige forhold, men ikke hvis det bare er spørsmål om kritikk av håndtering av enkeltsaker.

Assisterende direktør vil så fall ha møterett i stedet, etter samme bestemmelse, hvis ikke også han er inhabil. Det vil han bare være hvis han har et særlig nært personlig vennskapsforhold til direktøren. Men hvis en slik sak skal behandles i administrasjonsutvalget, må direktøren ha fått varsel om dette etter [forvaltningsloven § 17](#), med tilgang til dokumenter i saken og rett til å uttale seg i forkant av møtet.

(3) Tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan levere lovlighetsklage til statsforvalteren over disse avgjørelsene, se [§ 27-1](#) og [§ 27-2](#) første avsnitt bokstav b og bokstav c. Det eneste unntaket fra dette er for vedtak om oppsigelse eller avskjed, se andre avsnitt bokstav b, men også her kan det klages på brudd på noen av saksbehandlingsreglene i kommuneloven eller forvaltningsloven, se kommuneloven § 27-2 andre avsnitt, bokstav b og c om hhv. vedtak om lukking av møtet og vedtak i spørsmål inhabilitet.

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Veileder

Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner

Innhold

1	Innledning.....	5
2	Før møte i et folkevalgte organ.....	7
2.1	Må det være et møte? Møteprinsippet.....	7
2.2	Når skal det være møte?.....	8
2.2.1	Beslutning om møte.....	8
2.2.2	Avlysning av møte.....	10
2.3	Hvor skal møtet være?.....	10
2.3.1	Frihet til å fastsette møtested.....	10
2.3.2	Fjernmøter.....	10
2.4	Hva skal behandles i møtet?.....	12
2.4.1	Krav om saksliste.....	12
2.4.2	Ulike typer saker – spesielt om interpellasjoner.....	13
2.5	Krav til kunngjøring mv. i forkant av møtet.....	14
2.5.1	Møter skal kunngjøres.....	14
2.5.2	Sakslisten og andre møtedokumenter skal være tilgjengelige.....	15
2.6	Hva sendes til de folkevalgte før møtet?.....	16
2.6.1	Innkalling til møte.....	16
2.6.2	Hvem skal få innkalling til møtet?.....	17
2.6.3	Utvidet innsynsrett for folkevalgte organer.....	18
2.7	Haster saken?.....	19
3	Under møte i et folkevalgt organ.....	20
3.1	Hvem leder møtet?.....	20

Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner

3.2	Møte og talerett	21
3.3	Hvilke saker skal behandles?	23
3.4	Retten til komme med forslag til vedtak.....	23
3.5	Retten til å stille spørsmål.....	24
3.6	Avstemninger	25
3.7	Opptak og overføring av lyd og bilde fra åpne møter	27
3.8	Møtebok	27
4	Hva skjer etter møtet i det folkevalgte organet?	28
5	Møteoffentlighet.....	29
5.1	Innledning	29
5.2	Hvilke organer gjelder reglene for?.....	30
5.3	Når gjelder reglene? (møteprinsippet).....	31
5.3.1	Fellesmøter med flere organer	32
5.3.2	Budsjettmøter	32
5.3.3	Opplærings- og orienteringsmøter.....	33
5.3.4	"Politikermøter".....	34
5.3.5	Særlig om organ i kommuner med parlamentarisk styreform.....	35
5.3.6	Selskapsstyring.....	36
5.3.7	Meklingsmøte etter plan- og bygningsloven	37
5.4	Lukking av møter	37
5.4.1	Hvordan skal organet lukke et møte?	37
5.4.2	Når skal eller kan et møte lukkes?.....	38
5.4.3	Plikt til å lukke møtet – "skal vedta"	38
5.4.4	Adgang til å lukke møtet - "kan vedta"	41
5.4.5	Hva må organet gjøre når et møte blir lukket?.....	44

Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner

5.4.6	Møteoffentlighet ved fjernmøter	44
5.4.7	Hvem kan være til stede på et lukket møte?	45
5.4.8	Kontrollutvalgsmedlemmer og revisors møterett	46
5.4.9	Særskilt møterett ved tillatelse	47
5.4.10	Kan en part være til stede når saken behandles i lukket møte?....	47
5.4.11	Hvilken taushetsplikt gjelder for organets medlemmer når møtet lukkes? 48	
5.4.12	Sammenhengen mellom dokumentoffentlighet og møteoffentlighet	48
5.5	Brudd på taushetsplikt ved feilaktig åpent møte eller uvedkommende til stede i et lukket møte	49
6	Habilitet.....	50
6.1	Hva er inhabilitet?.....	50
6.2	Inhabilitet etter forvaltningsloven.....	51
6.2.1	Innledning.....	51
6.2.2	Forvaltningsloven § 6 første ledd	52
6.2.3	Forvaltningsloven § 6 andre ledd - inhabilitet etter en skjønnsmessig vurdering.....	54
6.2.4	Unntak fra habilitetsreglene	57
6.3	Inhabilitet etter kommuneloven - folkevalgte.....	58
6.4	Hvordan avgjøres inhabilitet i folkevalgte organer?.....	59
6.5	Hva skjer når en folkevalgt er inhabil?.....	60
6.6	Fritak av personlige grunner.....	60
6.7	Når er en ansatt inhabil?.....	61
6.8	Kan hele kommunen være inhabil?.....	63
7	Hva skjer når saksbehandlingsreglene ikke er fulgt?	63
7.1	Må saken behandles på nytt?	63

Saksbehandling i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner

7.2	Lovlighetskontroll av vedtak om møteoffentlighet og inhabilitet	65
7.3	Klage til Sivilombudet.....	66

Lurer du på om du er inhabil? Dette bør du vite

Kommunal Rapport 03.10.2023

Det er ikke farlig å være inhabil som politiker, men det blir feil hvis du ikke opplyser om det.

Habilitetssaker i rikspolitikken de siste månedene har satt habilitet for politikere på dagsordenen. Også lokal- og fylkestingspolitikere må forholde seg til habilitetsregler, og de fleste kommuner og fylker har greie regler for dette. Er du ny i kommunestyret eller fylkestinget, er habilitetsregler noe du må sette deg inn i.

Inhabilitet eller ugildhet innebærer at det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til en persons upartiskhet. Slike omstendigheter kan være slektskap til den saken gjelder eller økonomiske interesser i utfallet av saken. Hvis man er inhabil, skal man ikke delta i behandling av saken.

«Når kan jeg være inhabil?»

Fagsjef for Folkevalgprogrammet i KS, Dag-Henrik Sandbakken, forteller i Kommunal Rapports podkast Kontrollutvalget, om hvordan man går fram når man skal få sin habilitet vurdert. Det starter med at den enkelte representant selv skjønner at «nå kommer en sak der jeg kan være inhabil».

1. Når du får saker til behandling må du spørre deg selv: Er det noe ved denne saken som gjør at man kan stille spørsmål ved min habilitet? Hvis du er i tvil, meld ifra til ordfører i god tid før møtet, så ordfører kan få administrasjonen til å vurdere habiliteten din. Husk å gi alle nødvendige opplysninger.
2. Når du kommer til møtet og saken åpnes, ber du om ordet, går på talerstolen og forklarer situasjonen. Eksempel: Min ektefelle har økonomiske interesser i denne saken. Så trer du til side mens kollegiet behandler saken om din habilitet. Ordfører vil ofte komme med en tilråding. Hen vil kanskje si at jeg råder kommunestyret å erklære representanten for inhabil. Så stemmes det. Noen ganger er det kanskje også en liten debatt hvis det er uenighet.
3. Dersom kommunestyret eller fylkestinget har bestemt at du er inhabil, får du ikke delta i behandlingen av saken. Da må du fratre, og sette deg bak i rommet eller på siden. Du trenger ikke å forlate rommet.
4. Når dette er godt forberedt, har man ofte innkalt vara som tar plass i behandlingen av saken.

Tren habilitetsmuskelen

I KS' folkevalgprogram, som er en slags politikeropplæring, brukes det mye tid på dette temaet. Det blir brukt eksempler, og man trener rett og slett opp habilitetsmuskelen.

Fagsjef for Folkevalgprogrammet i KS, Dag-Henrik Sandbakken, mener det er lurt å trene på habilitetseksempler.

Dersom man har vært med på å behandle en sak og har vært inhabil, kan vedtaket bli ugyldig. Vedtaket kan klages inn til lovlighetskontroll hos Statsforvalteren og departementet.

– Det er viktig at habilitetsreglene ikke er et bekvemmelighetsflagg. Du skal ikke be om å bli erklært inhabil fordi saken blir litt vanskelig for deg, eller at det blir litt for nært med naboer, bekjente eller kollegaer, sier Sandbakken.

Engasjement fører heller ikke til inhabilitet. Om du har snakket varmt for en sak fra talerstolen i kommunestyret, drevet en Facebook-gruppe for en sak, gått i demonstrasjonstog for den samme saken, er du ikke inhabil når saken kommer til kommunestyret. Et eksempel på dette er en utbygging du er veldig imot, og som du har engasjert deg for å stoppe.

Av og til vedtar kommunestyret at en representant er inhabil for å være på den sikre siden. Et eksempel er fra Indre Østfold, der en representant hadde et nært vennskap til en utbygger. Han kunne vært habil, men meldte seg inhabil for unngå unødige spekulasjoner.

Aksjer og folkevalgte

Å eie aksjer som folkevalgt, er en tematikk som er blitt mye diskutert etter oppmerksomheten rundt Erna Solbergs ektefelle Sindre Finnes' aksjekjøp. Det er fullt mulig for alle å handle aksjer selv om man sitter i et kommunestyre eller fylkesting. Og det er ikke like problematisk som for rikspolitikere og særlig regjeringsmedlemmer, påpeker Sandbakken.

– Men kjøper du aksjer i et lokalt selskap, må du passe på dersom det kommer en sak til kommunestyret eller fylkestinget som omhandler det selskapet, sier Sandbakken.

Dette lurer de fleste på

Kommunal Rapport har spurt to ordførere om hvordan de håndterer habilitet. Høyre-ordfører Beate Skretting i Grimstad sier den vanligste årsaken til at politikerne vil ha sin habilitet vurdert, er at man har verv som, for eksempel som styremedlem, eller er ansatt i det firmaet en aktuell sak angår.

– Noen ganger vurderes også habilitet når det gjelder nært vennskap eller andre relasjoner, sier Skretting.

Ordfører Beate Skretting (H) i Grimstad i Agder har selv vært inhabil på grunn av mannens styreverv.

Senterparti-ordfører Ida Stuberg i Inderøy nevner også styreverv som én av de vanligste årsakene til at folk vil ha sin habilitet vurdert.

– Den vanligste årsaken tror jeg må være når det er snakk om økonomiske tilskudd til diverse lag og foreninger der lokalpolitikere er medlemmer av styret i organisasjonen. Det kan for eksempel være styremedlem i et idrettslag som har søkt om økonomisk tilskudd til snøscooter eller lignende, sier hun.

Skretting sier at noen avgjørelser kan være vanskeligere enn andre.

– Det kan være vanskelig å vurdere habilitet når det gjelder relasjoner og nære vennskap som ikke faller inn under noen automatiske habilitetsregler i forvaltningsloven, men som er mer skjønsmessig vurdering av såkalt særegne forhold, sier hun.

De to ordførerne opplever ikke habilitetshåndteringen som generelt problematisk.

– Vi har stor bevissthet rundt dette, og det gjøres gode vurderinger av jurist når habilitetsspørsmål reises, sier Skretting.

– Lokalpolitikere er engasjerte folk og har tillitsverv ved siden av politikken. Min opplevelse er at kommunestyrets representanter er observante på å stille spørsmål når det oppstår forhold som krever habilitetsvurdering, sier Stuberg.

Ordførerne har vært inhabile

Skretting var inhabil i en sak om et idrettslag der mannen hennes var nestleder i klubben.

– Jeg stilte spørsmål om min habilitet i forkant av møtet, kommunestyret vurderte habilitetsspørsmålet, og saken ble behandlet uten at jeg deltok, sier hun.

Stuberg har også vært inhabil. Et eksempel var ved behandling av en sak om et samfunnshus hvor broren hennes var styreleder. Styret hadde søkt om fondsmidler til bolystiltak. Stuberg trådte til side mens saken ble behandlet.

– Et annet eksempel er at jeg er styreleder i Oi! trøndersk mat og drikke. Dette selskapet har gjennomført arbeidet med å revidere trøndersk matmanifest. Da Inderøy kommune skulle behandle saken politisk om kommunen også skulle tiltre det reviderte matmanifestet, ba jeg kommunestyret vurdere min habilitet, og trådte til side. Jeg ble erklært inhabil og deltok ikke i behandling av saken, sier Stuberg.

Uavhengigheten bør vurderes fra sak til sak

Kommunal Rapport 13.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan en tilsatt i et større kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte og som leverer tjenester til flere kommuner, være medlem i et kommunestyre?

SPØRSMÅL: [Kommuneloven § 23–7](#) sier at kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget får sekretariatsbistand som tilfredsstillende utvalgets behov. Dette sekretariatet skal være uavhengig av kommunens administrasjon og de som utfører revisjon. For å ivareta uavhengigheten så står det videre noe om hvem/hva som sekretariatsfunksjonen ikke kan legges til, deriblant medlemmer av kommunestyret i den aktuelle kommunen.

I dag har vi flere av de større kontrollutvalgssekretariatene som har flere ansatte, og som kan ha kontorsted på ulike geografiske steder, selv om de tilhører samme sekretariat.

På den måten kan en unngå å være sekretær for den kommunen en selv bor i, og en trenger heller ikke dele daglig arbeidssted med kollegaen som er utvalgssekretær for den aktuelle kommunen. Dermed er det en viss fysisk avstand som muligens kan ivareta uavhengigheten som en kontrollutvalgssekretær skal ha.

Kan en tilsatt i et slikt kontrollutvalgssekretariat med flere tilsatte være medlem i kommunestyret? Er vedkommende faktisk valgbar, selv om sekretariatet en er tilsatt i leverer sekretærtjenester til den aktuelle kommunen?

Hvis ja, hvor stort må det aktuelle sekretariatet være, eller hvor stor må avstanden mellom den som blir folkevalgt og kollegaen som er sekretær for kontrollutvalget, være? Hvordan måler en dette?

Hvis nei, er da valget ugyldig om en tilsatt i et kontrollutvalgssekretariat er valgt inn i kommunestyret? Eller må vedkommende avslutte arbeidsforholdet i kontrollutvalgssekretariatet eller tre ut av rollen som folkevalgt?

SVAR: I [§ 23–7 tredje avsnitt](#) fastslås som alminnelig prinsipp at «Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens eller fylkeskommunens administrasjon og av den eller dem som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen».

I fjerde avsnitt har vi så bestemmelser som utelukker tilsatte i kommunen eller fylkeskommunen, de som utfører revisjon for kommunen eller fylkeskommunen, samt medlemmer av kontrollutvalget, kommunestyret eller fylkestinget, fra «sekretariatsfunksjonen».

Dette er da ikke en bestemmelse som utelukker noen fra å kunne velges til eller tilsettes i de vervene eller stillingene som nevnes her. Det er tale om begrensninger i hvem sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget «kan tillegges».

Hvis det oppstår konflikt her, må den det gjelder, fratrukke sin stilling i sekretariatet. Valget som folkevalgt er endelig. Men problemet kan også løses ved at den folkevalgte søker kommunestyret eller fylkestinget om fritak fra vervet som folkevalgt. Det tror jeg det normalt vil være greit å få.

Så til spørsmålet om når denne bestemmelsen slår inn der sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget er lagt til et interkommunalt organ. Etter sin ordlyd er dette forbudet utformet med sikte på forholdet til den enkelte kommunen; «ansatte i kommunen eller

fylkeskommunen», «den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen» og «i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen».

Problemstillingen blir da om denne utelukkelsen skal leses som et generelt forbud mot å tilsette i sekretariatet personer med slik tilknytning, til å delta ved behandlingen av *alle* saker som gjelder en av deltakerkommunene, eller om dette skal vurderes på linje med det vi gjør ved inhabilitetsreglene etter [forvaltningsloven § 6](#), at det som er forbudt, er at en tilsatt i sekretariatet på noen måte medvirker ved behandlingen av en sak som angår «hjemkommunen».

Jeg vil mene det siste. Forbudet gjelder «sekretariatsfunksjonen», ikke tilsettingsforholdet, og det er da naturlig å forstå dette slik at det skal vurderes fra sak til sak, men likevel slik at det også omfatter saker med sterke felles trekk for to eller flere kommuner, derunder den som den tilsatte har tilknytning til.

Aktuelle kurs for kontrollutvalget

Regionsamling for kontrollutvalg 2024

i regi av Konsek Trøndelag IKS

Røros: mandag 15. januar

Trondheim: tirsdag 16. januar

Steinkjer: onsdag 17. januar

Mosjøen: torsdag 18. januar

Les invitasjonen [her](#)

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2024

31. januar – 1. februar 2024

Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen

Påmeldingsfrist: 14.12.2023

Les programmet [her](#)

FKTs Kontrollutvalgslederskolen del 2

5. – 6. februar 2024

Clarion Oslo Airport, Gardermoen

Påmeldingsfrist: 4. januar

Les programmet [her](#)

FKTs Fagkonferansen for kontrollutvalg

4. – 5. juni 2024

Quality Airport Hotel, Gardermoen

Les programmet [her](#)

OPPSUMMERENDE NOTAT

Ekstern evaluering av Helseplattformen

Årsaker til forsinkelser i innføringen ved St. Olavs hospital og læringer
for veien videre

August 2023
Rapport fra Boston Consulting Group

Rapporten kan leses [her](#)

Kommunestyret kan velge ny leder

Kommunal Rapport 06.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva skjer når komitélederen får fritak, blir vararepresentanten automatisk ny leder?

SPØRSMÅL: Ved konstituering av kommunestyre blir person som er vald inn som kommunestyremedlem, vald til leiar i komité for oppvekst. Han er student og vil truleg om ei tid søke permisjon/fritak. Då vil partiets 1. vara rykke opp som medlem i kommunestyret. Men vil denne 1. vara automatisk bli leiar i komité for oppvekst? Eller rykker nestleiar i komiteen opp som leiar? Eller blir det val på ny leiar?

SVAR: Hvis et medlem av folkevalgt organ søker om og får fritak fra å fungere i et verv for et begrenset tidsrom, vil varamedlem for dette medlemmet møte i utvalget i denne perioden, se [kommuneloven § 7–10](#) første avsnitt. Hvis fritaket er for tre måneder eller mer, kan kommunestyret i stedet velge et settemedlem for den som er fritatt, etter forslag fra den gruppen det tilhører, se [kommuneloven § 7–11](#) første og andre avsnitt.

Hvis ikke det gjøres, er det første varamedlem som fungerer i vervet som medlem i fritaksperioden. Hvis medlemmet får fritak for hele valgperioden, skal kommunestyret alltid velge et nytt medlem etter forslag fra gruppen, se [§ 7–10](#) tredje avsnitt.

Ledervervet følger ikke med når et medlem trer inn i stedet for det som er fritatt, verken ved midlertidig eller endelig fritak. Kommunestyret har valgt leder og nestleder blant medlemmene av utvalget. Hvis lederen har forfall eller trer ut midlertidig, trer den valgte nestlederen automatisk inn i dennes sted.

Det samme gjelder også hvis lederen trer endelig ut, men da kan kommunestyret velge en ny leder blant utvalgets medlemmer slik det nå er, se [kommuneloven § 5–7](#) andre avsnitt, første setning.

NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2024

[Tilbake til kursoversikten](#)

Nøkkelforo

Fra/til	31.1–1.2
Påmeldingsfrist	14.12
Pris	Kr 8 450 eks. mva. med overnatting (inkl. frokost og middag) (ikke-medl.: kr 8 950 eks. mva.) Kr 6 525 eks. mva. uten overnatting (ikke-medl.: kr 7 025 eks. mva.) Kr 1 322 eks. mva. for overnatting (inkl. frokost) fra 30. til 31. januar 2024
Sted	Clarion Hotel & Congress Oslo Airport, Gardermoen
Varighet	31.1.: 10.00 - 17.00 1.2.: 09.00 - 13.00

Vi har gleden av å invitere til NKRFs 20. Kontrollutvalgskonferanse 31. januar - 1. februar 2024 og som vanlig i The Qube på Gardermoen.

Fra den første konferansen i 2005 med ca. 300 deltakere har dette årlige arrangementet vokst betydelig og etablert seg som det viktigste og største treffpunktet for kontrollutvalgene i kommunal sektor. Deltakerrekorden er fra 2020 med ca. 800 deltakere.

Målgruppe

Ledere og medlemmer av kontrollutvalg, kontrollutvalgssekretærer, revisorer, ordførere, kommunedirektører og ellers alle med interesse for kontroll, revisjon og tilsyn i kommunal sektor.

Program

Onsdag 31. januar 2024

09.00: Registrering

10.00: Velkommen

- Konferansier Håkon Haugsbø og daglig leder Rune Tokle, NKRF

10.10: Åpning

- Annonseres senere

10.30: Pause

10.50: Derfor er habilitet så viktig

- Geir Lippestad, advokat Lippestadadvokatene

- Annonseres senere

11.50: Pause

12.10: Kontrollutvalgsleder i fire år – slik gjorde jeg det

- Bård Hoksrud, tidligere leder av kontrollutvalget i Bamble

12.25: Kontrollutvalgsleder de neste fire år - slik skal jeg gjøre det

- Hedda Foss Five, nyvalgt leder av kontrollutvalget i Skien

12.40: Viktigheten av kontrollutvalget sett fra KS' side

- Martin Skramstad, seniorrådgiver i KS

12.50: Samtale

13.10: Lunsj

14.10: Forvaltningsrevisjon av bærekraft i kommunene

- Øyvind Nordbrønd Grøndahl, avdelingsleder for forvaltningsrevisjon i Romerike revisjon IKS

14.55: Pause

15.15: Slik var personopplysningssikkerheten i kommunene

- Kristine Stenbro, fagdirektør i Datatilsynet
- Camilla Nervik, seksjonssjef i Datatilsynet

16.00: Pause

16.20: Tillit er demokratiets lim

- Annonseres senere

17.00: Slutt for dagen

Torsdag 1. februar 2024

09.00: Hvordan kan kommunene bidra til vår nasjonale sikkerhet?

- Annonseres senere

09.45: Pause

10.05: Ekstremværet Hans – var det bare en forsmak? Hva må kommunene forberede seg på?

- Frode Longva, assisterende direktør i CICERO Senter for klimaforskning
- Torild Fagerbekk, avdelingsdirektør, avdeling for samferdsel, plan og miljø i KS

11.00: Pause

11.20: Menneskerettigheter i kommunene

- Vidar Strømme, fagdirektør i Norges institusjon for menneskerettigheter
- Eivind Digranes, rådgiver Norges institusjon for menneskerettigheter

12.05: Pause

12.25: Kontrollutvalgets betydning for ivaretagelse av demokratiet

- Jan Erik Røsvik, politisk redaktør i Sunnmørsposten

13.00: Lunsj

Minikurs – valgfrie tilbud parallelt med hovedprogrammet [OBS krever særskilt påmelding - begrenset antall plasser]

Målgruppe: Nye ledere og medlemmer av kontrollutvalget

Onsdag 31. januar 2024 kl. 14.10 – 17.00:

A. Kontrollutvalgets formål, rolle og oppgaver, herunder kort om regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

- Bjørn Bråthen, seniorrådgiver i NKRF
- Knut Erik Lie, seniorrådgiver i NKRF
- Ellen Lange, seniorrådgiver i NKRF

Torsdag 1. februar 2024 kl. 10.05 – 11.00:

B. Lederrollen i kontrollutvalget

- Ragnhild Aashaug, seniorrådgiver i Konsek Trøndelag AS og nestleder i NKRF, tidligere ordfører i Tolga
- Bjørn Tømmerdal, daglig leder i Sunnmøre Kontrollutvalsekretariat IKS, tidligere ordfører i Ålesund

Torsdag 1. februar 2024 kl. 11.20 – 13.00:

C. Forstå det kommunale regnskapet

- Inger Anne Ankersen, daglig leder i Viken kommunerevisjon IKS og medlem av styret i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk
- Knut Tanem, oppdragsansvarlig revisor i Revisjon Midt-Norge SA, medlem av NKRFs revisjons- og regnskapskomite og medlem av Fagkomiteen i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk

Det tas forbehold om endringer i programmet. (sist oppdatert: 15. november 2023).

Etterutdanning:

- 11 timer iht. NKRFs krav til etterutdanning

Påmeldingsskjema

Selskap/enhet	<input type="text"/>
Fakturaadresse	<input type="text"/>
Postnummer	<input type="text"/>
Poststed	<input type="text"/>
Ressursnr. e.l. (som ref. på faktura)	<input type="text"/>
	☐ Er medlem i NKRF
Epost, kopimottaker	<input type="text"/>

Deltakere

Deltaker #1

Fornavn	<input type="text"/>
Etternavn	<input type="text"/>
Epost	<input type="text"/>
Mobil	<input type="text"/>
Fødselsår	<input type="text"/>
Tilleggsopplysninger	<input type="text"/>
Minikurs A (valgfritt)	Velg ... <input type="button" value="v"/>
Minikurs B (valgfritt)	Velg ... <input type="button" value="v"/>
Minikurs C (valgfritt)	Velg ... <input type="button" value="v"/>
Ønsket deltakelse	Velg ... <input type="button" value="v"/>

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, Haakon VII's gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon: [23 23 97 00](tel:23239700),
Epost: post@nkrf.no

[Personvernerklæring](#) | [Tilgjengelighetserklæring](#) | © NKRF 2023

Opp til ordfører om begjæring om omgjøring skal på sakslisten

Kommunal Rapport 27.11.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan stadige begjæringer om omgjøring av vedtak etter forvaltningslovens § 35 sette forvaltningen sjakk matt?

SPØRSMÅL: Med hjemmel i [friluftsløven](#) vedtok kommunestyret pålegg om stans billettinnkreving i bombuer/billettsteder på veien inn til et turistområde. Vedtaket ble påklaget både med forvaltningsklage fra grunneier og med lovlighetsklage fra opposisjonen. Klagen ble avvist av kommunestyret og sendt til Statsforvalteren for endelig avgjørelse. Det samme skjedde med vedtaket om områdeplan for området.

Før klagen hadde blitt ferdigbehandlet av Statsforvalteren, hadde det vært valg, og et nytt kommunestyre konstituerte seg med det tidligere mindretallet i posisjon. Grunneier sendte da en «omgjøringsbegjæring» til kommunen, og en anmodning til Statsforvalteren om å utsette behandlingen av klagen: «På denne bakgrunn anmoder vi Statsforvalteren om å stille realitetsbehandlingen av klagen i bero, til det er klart hvordan kommunen vil forholde seg. Dersom kommunen etterkommer oppfordringen til en nyvurdering, og denne ender med en omgjøring i klagenes favør, vil klagen til statsforvalteren selvsagt kunne trekkes».

I omgjøringsbegjæringen viste grunneier til [forvaltningslovens § 35](#) og muligheten myndigheten har å omgjøre på eget initiativ.

Kan et forvaltningsorgan ta en sak til ny behandling for omgjøring etter reglene i forvaltningsloven § 35 etter at vedtak er påklaget og sendt klageinstans? En klage er jo i seg selv en omgjøringsbegjæring, og klageinstansen kan prøve alle sider av en sak de har mottatt til avgjørelse, slik at når klagesporet følges, så vil alt som forvaltningslovens § 35 er ment å ivareta, oppfylles.

Kan Statsforvalteren stoppe behandlingen av en klage i påvente av at kommunen tar stilling til en slik «omgjøringsbegjæring»? I så fall, er det begrensning på hvor mange slike omgjøringsbegjæringer som kan sendes, og i hvor lang tid etter kan dette foregå?

Vil ikke en «omgjøringsbegjæring» i realiteten være en klage, altså enda en klage på samme vedtak? Parten ber jo om en annen avgjørelse enn den avgjørelsen som ble tatt. Det er jo heller ikke myndighetens (kommunestyrets) eget initiativ etter å ha oppdaget feil i faktum eller lovanvendelse slik at vedtaket er beheftet med ugyldighetsgrunner.

Om det er mulig å gjøre det slik det her er gjort, vil ikke forvaltningen risikere å settes i sjakk matt? Tar kommunen omgjøringsbegjæringen til faktisk vurdering, forbereder sak og gjør vedtak, inviterer man på en evig runddans, hvor stadig nye omgjøringsbegjæringer må behandles på samme måte for å unngå usaklig forskjellsbehandling. Altså nytt vedtak som påklages, opprettholdelse av vedtak, oversendelse til klageinstans, ny omgjøringsbegjæring, nytt vedtak som påklages osv. osv.?

Hvis dette lar seg gjøre slik klager ønsker, så vil det vel gi mulighet for å omgjøre alle slags vedtak så snart det er et annet flertall i kommunestyret (ved forfall og varamedlemmer som har et annet syn på tidligere vedtak), eller når det er nye saksbehandlere/ledere på plan- og teknisk i f.eks. byggesaker mv. Det vil jo bli ganske uforutsigbart.

Vil ikke riktig fremgangsmåte for det nye kommunestyret være å vedta ny planoppstart og planprosess (hvis planvedtaket blir opprettholdt) og etablere en ny sak som sørger for at klager får de rettigheter som de ønsker?

SVAR: (1) Så vidt jeg forstår, er det tale om klage over to ulike vedtak. Det ene synes å være et vedtak om oppheving av en tillatelse til grunneieren etter [friluftsløven § 14](#), til å kreve «en rimelig avgift for adgangen til badestrand, teltplass eller annet opparbeidet friluftsområde». Det andre er vedtaket om områderegulering etter [plan- og bygningsloven § 12-2](#), som gir kommunen adgang til å utarbeide en slik der den «finner at det er behov for å gi mer detaljerte områdevis avklaringer av arealbruken».

Begge disse vedtakene kan påklages etter [forvaltningsloven § 28](#) av den som er part i saken eller har «rettslig klageinteresse» i denne, jf. også [plan- og bygningsloven § 1-9](#), som viser til forvaltningsloven. I tillegg kan tre eller flere kommunestyremedlemmer inngi lovlighetsklage etter [kommuneloven § 27-1](#) til statsforvalteren over begge vedtakene.

(2) Felles for disse to typene klager er at de skal fremsettes for det organet som har truffet vedtaket, altså her kommunestyret, se [forvaltningsloven § 32 første avsnitt, bokstav a](#), og [kommuneloven § 27-1](#) første avsnitt, fjerde setning.

Kommunestyret skal i begge disse to typer klagesaker ta stilling til om det vil oppheve eller endre vedtaket før klagen sendes videre ([forvaltningsloven § 33 andre avsnitt, andre setning, og tredje avsnitt, første setning](#), og [kommuneloven § 27-1 første avsnitt, siste setning](#)). Når så klagen er sendt videre til Statsforvalteren, er det Statsforvalteren som holder i saken.

Men ved den videre saksgangen er det ulikheter mellom lovlighetsklage etter kommuneloven og forvaltningsklage etter forvaltningsloven.

(3) Lovlighetsklagen er en rent rettslig kontroll av de aktuelle vedtakene, og avgjøres primært på grunnlag av kommunikasjon mellom Statsforvalteren og kommunen om saken, se [kommuneloven § 27-4](#). Når klagen er sendt til Statsforvalteren, foretas en juridisk kontroll av de aktuelle vedtakene, uavhengig av om kommunestyret senere har truffet nye vedtak i som medfører at de vedtakene som er påklagd, ikke lenger er aktuelle.

Statsforvalteren kan her ikke treffe noe nytt vedtak i saken, men skal bare ta stilling til om det vedtaket som er truffet, er lovlig. Hvis det ikke var lovlig, kan det også oppheves hvis det er ugyldig. Statsforvalteren skal uansett vurdere lovligheten når det er inngitt lovlighetsklage, også der vedtaket ikke lenger er aktuelt på grunn av senere vedtak eller nye faktiske eller politiske forhold, se [kommuneloven § 27-3](#) første avsnitt, der det står at ved «Ved lovlighetskontroll skal departementet [her statsforvalteren] ta stilling til ... om vedtaket ... har et lovlig innhold».

Så lenge Statsforvalteren ikke har opphevd vedtaket, gjelder kommunens vedtak fortsatt, selv om det er inngitt lovlighetsklage. Men kommunestyret eller Statsforvalteren kan treffe vedtak om klagen skal ha såkalt «oppsettende virkning». Det betyr i så fall at vedtaket ikke skal tre i kraft før behandlingen av lovlighetsklagen er avsluttet, se [kommuneloven § 27-3 femte avsnitt](#).

Lovlighetsklagen er en sak mellom kommunen og Statsforvalteren. Private borgere som har interesse i saken, har ikke noen rådighet over denne og ikke status som parter i saksbehandlingen. De kan ikke trekke klagen eller be om saksbehandlingen settes i bero. Og hvis kommunestyret har sendt lovlighetsklagen til Statsforvalteren, kan det heller ikke stoppe lovlighetskontrollen ved å treffe nytt vedtak i saken.

Det samme gjelder også de kommunestyremedlemmene som satte fram lovlighetsklagen. De kan ikke trekke klagen når den er tatt under behandling av kommunestyret og eventuelt blitt oversendt til Statsforvalteren. Men i [kommuneloven § 27-3 tredje avsnitt](#) er det en bestemmelse om at Statsforvalteren kan begrense sin kontroll «til de anførsler som er tatt

opp i saken», noe som også må bety at hvis disse folkevalgte trekker sine innsigelser, kan Statsforvalteren vurdere om dette fortsatt er forhold som det er grunn til å undersøke nærmere.

Statsforvalteren har plikt til å ta stilling til om vedtaket var lovlig, også der vedtaket senere måtte bli uaktuelt, for eksempel fordi kommunestyret har skiftet mening, etter nyvalg eller av andre grunner. Dette fordi en slik lovlighetskontroll kan være viktig å få gjennomført av hensyn til senere saker der det måtte oppstå tilsvarende spørsmål.

(4) Ved forvaltningsklage etter [forvaltningsloven § 28](#) kan klageinstansen – her Statsforvalteren – prøve ikke bare om vedtaket er lovlig, men etter [forvaltningslovens § 34 andre avsnitt, første setning](#), også «prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter». Det betyr at det skal gjennomføres en ny fullstendig saksbehandling, riktignok med utgangspunkt i det første vedtaket og det som er fremkommet eller anført i forbindelse med dette. Det er med andre ord ikke bare tale om en etterfølgende kontroll av det vedtaket som ble truffet, men om en fullstendig ny vurdering på fritt grunnlag av saken slik den nå fremstår. Klageinstansen «skal vurdere de synspunkter som klageren kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke er berørt av ham» (andre setning). Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling ([forvaltningsloven § 34 siste avsnitt](#)).

I [forvaltningsloven § 34](#) er det imidlertid en særlig regel for saker der et statlig organ overprøver et kommunalt vedtak. Klageinstansen skal da «legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn». Dette vil etter alt dømme være et tungtveiende hensyn ved vurderingen av klagen over kommunestyrets vedtak om adgang til å kreve betaling for adgang til området og om områdereguleringen. Det er derfor nærliggende å tro at behandlingen av denne klagen vil være begrenset til en lovlighetskontroll, men da også med saksbehandlingen og av om vedtakene bygger på en saklig begrunnelse.

Inntil Statsforvalteren har truffet vedtak i klagesaken, er det som alminnelig regel stadig kommunestyrets vedtak som gjelder, men kommunestyret eller statsforvalteren kan treffe vedtak om at kommunestyrets vedtak ikke skal tre i kraft før klagesaken er ferdigbehandlet, se [forvaltningsloven § 42](#) første setning: «Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før ... klagen er avgjort».

(5) Ved siden av reglene om forvaltningsklage har forvaltningsloven også en bestemmelse i [§ 35](#) om «omgjøring av vedtak uten klage». Dette er ikke en regel som forbyr et forvaltningsorgan å skifte mening og treffe et nytt vedtak som avviker fra et tidligere. Det er en bestemmelse som setter skranker for adgangen til å treffe vedtak som opphever eller endrer et tidligere vedtak, mao. fjerner eller endrer rettsvirkningene av dette vedtaket, ikke bare endrer rettssituasjon med virkning fremover, uten endre det første vedtaket.

Dette kan være aktuelt særlig i to situasjoner.

Den ene er der det opprinnelige vedtaket er ugyldig. Da er det en alminnelig forvaltningsmessig plikt for det organet som traff vedtaket, til å rette opp feilen, enten ved å oppheve vedtaket fullstendig, eller ved å treffe et nytt som er gyldig. Samme adgang – og plikt – til å omgjøre har da organ som er klageinstans for vedtaket, altså her Statsforvalteren.

Det andre er hvis endringen av vedtaket «ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser». Men hvis statlig organ er klageinstans for et kommunalt vedtak, er det bare kommunen selv som kan endre et vedtak på denne måten. I motsetning til det som gjelder hvis det er på det rene at vedtaket som er truffet er ugyldig, er det ingen plikt til å

ta opp til vurdering om vedtaket skal omgjøres, heller ikke om noen som er part i saken, ber om det.

Kommer en slik anmodning, er det opp til lederen for det aktuelle organet, altså her ordføreren, å ta stilling til om sak om slikt vedtak skal settes på saklisten til organet. Alternativt kan en tredel av medlemmene i kommunestyret kreve saken satt på saklisten til neste møte.

I vår sammenheng er det så vidt jeg forstår spørsmål ny vurdering av to vedtak, bompengtillatelsen og områdeplanen, som i begge tilfeller vil være til fordel for grunneier. Det er da ingen rettslige skranker for slike endringer, med den ene begrensning at eventuelle nye vedtak ikke vil ha tilbakevirkende kraft.

Det forhold at de to tidligere vedtakene nå er til behandling hos Statsforvalteren etter lovlighetsklage og forvaltningsklage, endrer ikke på dette. Hvis utfallet av klagebehandlingen blir at vedtakene, eller ett av dem, anses som ugyldig, bortfaller disse, og kommunestyret må treffe nye eller nytt vedtak hvis det ikke allerede har gjort det mens klagesaken pågikk. Et nytt realitetsvedtak fra Statsforvalteren utover eventuell oppheving av de kommunale vedtakene, er neppe aktuelt. Dette er vedtak der det lokale, demokratisk styrte, forvaltningsskjønnet vil være sentralt. Og det skal altså normalt ikke overprøves av Statsforvalteren.

Reglene om inhabilitet gjelder ikke ved valg til kommunalt tillitsverv

Kommunal Rapport 20.11.2023 Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsverv». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar?

SPØRSMÅL: Kommunelova [§ 11-10](#) fjerde avsnitt lyder «En folkevalgt er ikke inhabil når det skal velges personer til offentlige tillitsverv, eller når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv». I regjeringa sitt hefte «Habilitet for kommuner og fylkeskommuner» står det at «Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrer, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer». Det har vore mykje medieomtale rundt regjeringsmedlem som har vald nærtstående inn i styrer.

Eg finn ingen klar definisjon av «offentlige tillitsverv». Skal føresegna forståast slik at kommunestyremedlemmane heller ikkje vert inhabile ved val av kommunen sine representantar i aksjeselskap og stiftingar. Altså at dei kan vera med å røysta seg sjølv eller nærtstående inn i organ som ikkje er lista opp i kommunelova [§§ 5-1](#) og [5-2](#)?

SVAR: Dette er en særregel som bare gjelder der kommunestyret, fylkestinget eller annet folkevalgt organ foretar valg av én eller flere personer som representant for kommunen i et kollegialt organ. Dette er en regel vi hadde allerede i kommunestyreloven av 1954, og som nå er videreført i kommuneloven 2018. I Kommunaldepartementets veileder om inhabilitet fa 2011 (:H-2266) ble det uttalt:

«Regelen innebærer at alle folkevalgte kan delta ved valg av medlemmer til for eksempel utvalg, nemnder eller interkommunale styrer, selv om utvalget eller liknende treffer avgjørelser som har betydning for dem personlig. Det samme gjelder ved valg av kommunale representanter til private organer».

Det avgjørende er her om dette er et kommunalt «tillitsverv», altså tildelt ved valg i kommunalt eller fylkeskommunalt organ. Dette gjelder da ved valg til alle kommunale eller fylkeskommunale verv. Også når kommunestyret eller fylkestinget velger en person som skal representere kommunen eller fylkeskommunen for eksempel i forstanderskapet i en sparebank, eller i generalforsamlingen i et aksjeselskap, er dette valg til et kommunalt tillitsverv, slik at inhabilitetsreglene i forvaltningsloven og kommuneloven ikke gjelder.

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Leka kommune

Møtedato

13.12.2023

Saknr

25/23

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/571 - 2

Forslag til vedtak

Protokollen godkjennes

Saksopplysninger

Protokollen gjennomgås i møtet

Vurdering

Protokollen anbefales godkjent